

Názov:	Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja
Verzia	<i>2.1</i>
Dátum schválenia Radou Partnerstva pre UMR	<i>DD. MM. RRRR</i>
Dátum schválenia Radou Partnerstva pre RIÚS	<i>DD. MM. RRRR</i>
Dátum schválenia Riadiacim orgánom pre IROP	<i>DD. MM. RRRR</i>
Zodpovedný koordinátor RIÚS	<i>Ing. Imrich Fülöp</i>
Zodpovedný koordinátor stratégie UMR	<i>Ing. Margita Hanušovská</i>

OBSAH

I. Úvod	3
1.1 Účel a ciele dokumentu RIÚS	3
1.2 Stručná charakteristika jednotlivých častí RIÚS	4
1.3 Spôsob zapracovania stratégie UMR	5
1.4 Prehľad východiskových dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a informačných zdrojov	6
1.5 Chronológia prípravy RIÚS a spôsob zapojenia partnerov	6
1.6 Inštitucionálne zabezpečenie prípravy RIÚS	7
II. Analytická časť	8
1. Regionálna doprava	8
2. Verejná osobná doprava	10
3. Nemotorová doprava	15
4. Sociálna oblasť	18
5. Materské školy	26
6. Základné školy	31
7. Stredné školy	34
8. Zdravotná a ambulantná starostlivosť	40
9. Vodovod a kanalizácia	44
10. Revitalizácia miest	46
11. SWOT analýza Košického kraja s ohľadom na analyzované oblasti	48
III. Strategická časť	52
3.1. Globálny cieľ RIÚS	52
3.2. Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji	52
Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov	52
Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych	

prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	54
3.3. Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám.....	58
Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné	58
Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	65
3.4. Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	71
Investičná priorita č. 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek.....	71
Investičná priorita č. 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	73
3.5 Prioritná os č. 5: Udržateľný mestský rozvoj funkčnej oblasti mesta Košice.....	75
 IV. Vykonávacia časť	76
4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie RIÚS	76
4.2 Indikatívny časový harmonogram realizácie RIÚS	77
4.3 Indikatívny finančný plán realizácie RIÚS	77
4.4 Zásobník projektových zámerov	80
4.5 Monitorovanie realizácie RIÚS	80
4.6 Hodnotenie realizácie RIÚS	80
 V. Prílohy	81

I. Úvod

1.1 Účel a ciele dokumentu RIÚS

V programovom období 2014-2020 je v IROP po prvý raz aplikovaný integrovaný prístup prostredníctvom Regionálnych integrovaných územných stratégií. RIÚS je tak východiskovým implementačným dokumentom pre realizáciu IROP. Zároveň RIÚS predstavuje záväzný akčný plán konkrétnych plánovaných aktivít IROP v Košickom kraji, definujúci konkrétne plánované opatrenia s dôrazom na integrovaný prístup pre rozvoj územia. Zdrojom financovania RIÚS sú hlavne prostriedky štrukturálnych fondov vrátane povinného spolufinancovania z národných zdrojov a povinného spolufinancovania zo zdrojov rozpočtov regionálnej a miestnej samosprávy.

Je treba však upozorniť na skutočnosť, že aj keď v zmysle platnej legislatívy predstavujú štrukturálne fondy doplnkový zdroj financovania potrieb regionálneho rozvoja, v skutočnosti sú už na Slovensku pomerne dlhý čas jediným zdrojom jeho financovania. V súčasnosti preto nie je jasné, z čoho budú financované potreby regionálneho rozvoja po roku 2020, teda po ukončení štrukturálnej pomoci, čo môže do istej miery ovplyvniť trvalú udržateľnosť dosiahnutých výsledkov, resp. ďalšie zhoršovanie nepriaznivého stavu v Košickom kraji najmä v oblasti nezamestnanosti a rastúcej chudoby.

Ako základný problém pri tvorbe RIÚS sa ukázalo definovanie obsahovej náplne dokumentu. Boli tu dva rozdielne pohľady. Podľa jedného má byť RIÚS programovým dokumentom, teda má analyzovať potreby samosprávneho kraja, navrhnúť opatrenia na ich riešenie a následne definovať zdroje zo štrukturálnych fondov, štátneho rozpočtu a vlastné zdroje na financovanie navrhovaných opatrení, pričom zdroje IROP mali byť len jedným z týchto zdrojov. Tento prístup, vrátane metodiky na tvorbu strategického dokumentu takéhoto typu je presne definovaný v zákone o podpore regionálneho rozvoja s názvom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja príslušného samosprávneho kraja. Tento program je základným plánovacím nástrojom regionálneho rozvoja ako na regionálnej, tak i na miestnej úrovni. Podľa druhého pohľadu má byť RIÚS implementačným nástrojom IROP s cieľom alokovať konkrétne navrhované opatrenia IROP stanovené na národnej úrovni do územia konkrétneho samosprávneho kraja. Tým má byť zabezpečený integrovaný prístup k plánovaniu regionálneho rozvoja, kde ciele stanovené na národnej úrovni sú prostredníctvom RIÚS realizované na území regionálnej a miestnej samosprávy, pričom národná úroveň poskytne nevyhnutné zdroje z IROP na realizáciu týchto cieľov. Je treba povedať, že celkový spôsob prípravy a spracovania IROP sa prikláňa k druhému pohľadu, teda že RIÚS má byť implementačným nástrojom IROP. Z tejto skutočnosti potom priamo vyplývajú aj požiadavky na rozsah analytickej a návrhovej časti RIÚS.

RIÚS by tak mal prispieť jednak k plneniu strategického rámca IROP tvoreného cieľmi politiky regionálneho rozvoja na národnej úrovni a jednak by mal reflektovať potreby a výzvy regionálnej a miestnej úrovne v Košickom kraji v prioritných oblastiach určených v IROP. Dosiahnutie tohto cieľa však bude závisieť od výšky regionálnej alokácie finančných prostriedkov na implementáciu RIÚS. Už teraz však môžeme povedať, že výška finančných prostriedkov na potreby a výzvy regionálnej a miestnej úrovne nedosiahne ani polovicu výšky finančných prostriedkov v predchádzajúcom programovom období 2007 - 2013 vyčlenených v Regionálnom operačnom programe. Pri tom výsledky hodnotenia minulého programovacieho obdobia, vykonaného Centrálnym koordinačným orgánom ukazujú, že napriek prijatej pomoci zo štrukturálnych fondov zaostávanie Košického kraja sa naďalej prehľbuje. To je vážne varovanie pre reálne nastavenie výšky indikátorov výsledku RIÚS.

Na základe vymedzenia z národnej úrovne RIÚS sústreďuje svoje intervencie do vybraných cieľov týchto prioritných oblastí:

- bezpečná a ekologická doprava v regiónoch,
- ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám,
- konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie,
- zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.

Je treba však povedať, že ani jedna z týchto oblastí vyčlenených v IROP priamo nerieši najzávažnejší problém v oblasti regionálneho rozvoja v Košickom kraji, ktorým je neustále rastúca nezamestnanosť, stagnujúce mzdy a z toho vyplývajúci nezadržateľný nárast chudoby. Tento závažný problém bude podrobne analyzovaný v pripravovanom strategickom dokumente, Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja 2015 – 2020, ktorý bude predložený na schválenie koncom roku 2015.

Prínosom celého RIÚS je identifikovanie a realizácia priorít na základe ich analýzy a následného konsenzu aktérov v Košickom kraji, čím sa má dosiahnuť predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania, ktoré je typické pre doterajší intuitívne orientovaný prístup pri identifikácii a realizácii priorít z národnej úrovne.

Vzhľadom na relatívne nízku výšku regionálnej alokácie a relatívne vysokú výšku investičného dlhu v uvedených prioritných oblastiach, investičný dlh niekoľkonásobne prevyšuje výšku regionálnej alokácie, bude cesta k dosiahnutiu konsenzu pravdepodobne veľmi ťažká.

1.2 Stručná charakteristika jednotlivých častí RIÚS

Podľa záväzného Metodického usmernenia č.1 Riadiaceho orgánu pre IROP pre prípravu RIÚS verzia 1.0 je stanovená jednotná štruktúra dokumentu v nasledovnom členení:

- I. Úvod
- II. Analytická časť
- III. Strategická časť
- IV. Vykonávacía časť
- V. Prílohy

V **úvode** sú rozpracované jednotlivé povinné časti v súlade s uvedeným Metodickým usmernením č.1.

Analytická časť obsahuje analýzu a komplexné hodnotenie východiskovej situácie v rámci každej tematickej oblasti IROP, s jasnou väzbou na strategickú časť RIÚS. V rámci analyzovaných tematických oblastí, tam kde je to relevantné, sú definované územné investičné jednotky, t.j. územie, ktoré bolo zvolené pre preskúmanie účinnosti plánovanej intervencie vo vzťahu k plneniu cieľov a ukazovateľov RIÚS na tomto území, v porovnaní s inými, identickými územnými investičnými jednotkami. Pre účely objektívneho porovnania územných investičných jednotiek boli stanovené kritériá, na základe ktorých je možné odôvodniť výber konkrétnej územnej investičnej jednotky. Závery analýzy sú pre každý špecifický cieľ IROP zhrnuté v SWOT analýze, ktorá sumarizuje silné a slabé stránky a príležitosti a ohrozenia analyzovaných tematických oblastí.

Strategická časť

Strategická časť obsahuje ciele, priority a súbor oprávnených aktivít na ich dosiahnutie prevzatých z IROP. Očakávané výsledky sú definované hodnotami indikátorov výsledku. Hodnoty týchto indikátorov boli odhadnuté na základe rozdelenia výšky regionálnej alokácie na jednotlivé špecifické ciele. Rozdelenie výšky regionálnej alokácie bolo stanovené jednak konsenzom partnerov a jednak na základe projektových zámerov zozbieraných na území Košického kraja na oprávnené aktivity IROP. Tam, kde bol požadovaný väčší finančný objem

vyplývajúci z projektových zámerov, tam bol stanovený aj väčší podiel regionálnej alokácie na daný špecifický cieľ s prihliadnutím na potreby vyplývajúce z analytickej časti, ktoré sú zhrnuté v SWOT analýze. Je treba však povedať, že celkový finančný objem projektových zámerov prevyšuje celkovú regionálnu alokáciu minimálne dva a pol krát, takže vždy ide viac o vnútroregionálny kompromis a konsenzus, ako o výsledok strategického plánovania.

Vykonávacia časť

Táto časť obsahuje:

- inštitucionálne a organizačné zabezpečenie prípravy a realizácie RIÚS
- časový a finančný harmonogram realizácie RIÚS
- indikatívny zoznam projektových zámerov prerokovaný s príslušnými regionálnymi ZMOS
- monitorovanie a hodnotenie RIÚS.

Prílohy

Táto časť obsahuje:

- stručnú charakteristiku územia kraja a podrobnejšie analytické materiály týkajúce sa niektorých oblastí IROP, ktoré pre svoj rozsah nemohli byť zaradené do pôvodného materiálu
- zoznam subjektov tvoriacich Partnerstvo
- zoznam členov Rady Partnerstva pre RIÚS
- zoznam a zloženie odborných poradných skupín podieľajúcich sa na tvorbe RIÚS
- zoznam použitých zdrojov
- skúsenosti z implementácie projektov v období 2007 – 2013
- grafické prílohy.

1.3 Spôsob zapracovania stratégie UMR

V roku 2014 bola medzi Košickým samosprávnym krajom a Mestom Košice podpísaná Dohoda o spolupráci (Príloha č. 2), v rámci ktorej bola dohodnutá vzájomná spolupráca strán dohody pri príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení stratégií RIÚS a UMR, ktoré majú byť spracované podľa požiadaviek IROP. Dohoda bola schválená v Zastupiteľstve Košického samosprávneho kraja i v Zastupiteľstve mesta Košice. V Dohode o spolupráci boli dohodnuté nasledovné skutočnosti:

- stratégia UMR bude integrálnou súčasťou RIÚS
- obe stratégie UMR a RIÚS budú predmetom schvaľovania v Zastupiteľstve KSK a v Zastupiteľstve mesta Košice
- funkčné územie mesta Košice je presne vymedzené Koncepciou územného rozvoja Slovenska 2001 v znení zmien a doplnkov č. 1 KURS 2011 a funkčné územie KSK tvorí celé územie Košického kraja
- investičná územná jednotka funkčnej mestskej oblasti mesta Košice je samostatne riešená v prioritnej osi č.5
- mestské funkčné územie mesta Košice tvoria tieto samosprávy: Košice, Trebejov, Sokol', Družstevná pri Hornáde, Kostoľany nad Hornádom, Budimír, Vajkovce, Rozhanovce, Beniakovce, Nižný Klátov, Hrašovík, Košické Olšany, Bukovec, Baška, Sady nad Torysou, Malá Ida, Košická Polianka, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Veľká Ida, Kokšov - Bakša, Valaliky, Haniska, Geča, Čaňa, Sokol'any, Seňa, Bočiar, Belža, Kechnec, Milhošť
- strany dohody sa dohodli, že výška alokácií finančných prostriedkov medzi RIÚS Košického kraja a IÚS UMR Košice bude prerozdelená pomerne, pričom kritériom na prerozdelenie alokácií bude počet obyvateľov pripadajúci na mestské funkčné územie

mesta Košice v pomere k celkovému počtu obyvateľov funkčného územia Košického kraja, podľa stanoveného kritéria teda na UMR prípadne 35 % alokovaných finančných prostriedkov z prostriedkov určených pre RIÚS Košického kraja, pričom tieto prostriedky nezahŕňajú výšku prípadnej alokácie, ktorá bude formou integrovaných územných investícií, resp. iných projektových zámerov alokovaná na funkčné územie mesta Košice z prostriedkov, ktoré bude mať k dispozícii KSK, resp. prostriedkov alokovaných na financovanie integrovaných územných investícií realizovaných Ministerstvom kultúry SR, Ministerstvom zdravotníctva SR a Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny SR

- rovnakým pomerom bude prerozdelená aj výška alokácií pridelených na Technickú pomoc z IROP
- strany dohody sa zaväzujú, že v súlade s platnou a účinnou Metodikou a Štatútom, budú pri hlasovaní v Rade partnerstva postupovať tak, že budú rešpektovať svoje vzájomné potreby, ktoré vyplynú z analýz spracovaných v odborných poradných skupinách pre RIÚS Košického kraja a IÚS UMR a premietnu sa do strategických dokumentov RIÚS Košického kraja a IÚS UMR
- dohoda bola uzatvorená na dobu určitú a jej trvanie je viazané na lehoty a termíny určené záväznými dokumentmi stanovenými riadiacim orgánom pre IROP – Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

1.4 Prehľad východiskových dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a informačných zdrojov

Vzhľadom na skutočnosť, že nový Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2015 – 2020 bude postupne spracovaný až koncom roku 2015, teda po spracovaní RIÚS, bude RIÚS zahrnutý do PHSR KSK 2015-2020 ako jeho súčasť. Rovnako v meste Košice bude IÚS UMR tvoriť súčasť schváleného Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020, výhľadovo 2025. Vzhľadom na paralelnú prípravu PHSR ako plánovacích dokumentov a RIÚS a IÚS UMR ako implementačných dokumentov pre IROP, nie je problém zabezpečiť integráciu RIÚS a IÚS UMR do PHSR ako východiskových plánovacích dokumentov na regionálnej a mestskej úrovni.

Zároveň je RIÚS obsahovo previazaný s plánmi hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest a obcí na území Košického kraja, v rámci ktorých predložili svoje projektové zámery na nadväzujúce na jednotlivé špecifické ciele IROP.

Na národnej úrovni je RIÚS cez PHSR KSK previazaný najmä s cieľmi Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR ako aj ďalšími národnými sektorovými a koncepčnými dokumentmi. Rovnako je RIÚS cez PHSR previazaný aj na regionálnej úrovni s relevantnými strategickými dokumentmi či už ide o územnoplánovacie dokumentácie alebo strategické dokumenty v oblasti kultúry, školstva, sociálnej oblasti, zdravotníctva, dopravy a ochrane životného prostredia schválené zastupiteľstvami KSK a Mesta Košice.

Čo sa týka otázky informačných zdrojov prednostne sú používané verejne dostupné informačné zdroje, ako sú štatistické údaje Štatistického úradu SR a Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny SR. V prípade absencie takýchto údajov sú použité vlastné zisťovania najmä v oblasti školstva, dopravy a v sociálnej oblasti.

1.5 Chronológia prípravy RIÚS a spôsob zapojenia partnerov

Začiatok prípravy RIÚS bol podmienený vydaním základných dokumentov zo strany riadiaceho orgánu, a to Metodiky prípravy a vykonávania RIÚS a schváleného znenia IROP.

Na základe Metodiky koordinátor pre RIÚS za Košický samosprávny kraj pripravil ako podklad na rokovanie pracovnej skupiny pre RIÚS návrh textu RIÚS, ktorý bol následne na konferencii predstavený členom pracovnej skupiny. Koordinátor pre RIÚS vyzval členov pracovnej skupiny na predloženie projektových zámerov pre jednotlivé špecifické ciele. Zároveň sa uzavrela dohoda medzi KSK a Mestom Košice, že IÚS UMR bude vypracovaný ako súčasť RIÚS. Kľúčovou bola dohoda o prerozdelení alokácií IROP medzi RIÚS a IÚS UMR. Ako porovnávací nástroj bol dohodnutý ukazovateľ počtu obyvateľov oboch funkčných území. Na základe výslednej alokácie pre funkčné územie Košického kraja bola táto alokácia rozdelená na jednotlivé špecifické ciele. Kľúčom pre rozdelenie alokácie bol celkový finančný objem predložených projektových zámerov na jednotlivé špecifické ciele. Výberové kritériá pre projektové zámery boli navrhnuté na základe analýzy jednotlivých oblastí v rámci špecifických cieľov, kde boli stanovené sledované ukazovatele. Na základe získaných hodnôt a podľa oprávnenosti v rámci daných podmienok uvedených v IROP boli vyhodnotené predložené projektové zámery. Zároveň navrhnuté projektové zámery z príslušného územia budú prerokované s regionálnymi ZMO.

Takto dopracovaný RIÚS bude predložený na odsúhlasenie Rade partnerstva pre RIÚS a na schválenie Zastupiteľstvu Košického samosprávneho kraja.

1.6 Inštitucionálne zabezpečenie prípravy RIÚS

Prípravu RIÚS zabezpečuje KSK vlastnými kapacitami najmä pracovníkmi Odboru regionálneho rozvoja, plánovania a implementácie projektov. Niektoré časti spadajúce do kompetencií iných odborov Úradu KSK sú zabezpečované týmito odbormi. Ide hlavne o Odbor sociálnych vecí a zdravotníctva, Odbor školstva, Odbor kultúry a Odbor dopravy. Na makroekonomické analýzy boli zabezpečené práce externého spracovateľa formou Dohody o vykonaní práce. Rovnaký mechanizmus bol použitý pre spracovanie časti týkajúcej sa návrhu Kreatívneho centra v Košiciach.

Na predloženie projektových zámerov bola vytvorená pracovná skupina z relevantných partnerov z územia Košického kraja. Rovnako bola vytvorená pracovná skupina pre oblasť kreatívnej ekonomiky.

Príprava IÚS UMR bola mestom Košice zabezpečená obdobným spôsobom, pričom na spracovanie IÚS UMR boli zabezpečené na Dohodu o vykonaní práce dve pracovníčky z externej firmy, ktorá zároveň pripravuje aj spracovanie Programu rozvoja mesta Košice.

Uvedené štyri Dohody o vykonaní práce majú byť, podľa príslušbu riadiaceho orgánu refundované z technickej pomoci IROP.

Čo sa týka spolupráce koordinátorov RIÚS a IÚS UMR, tá je zakotvená priamo v Dohode o spolupráci medzi KSK a mestom Košice, kde je uvedené, že strany dohody sa budú:

- vzájomne informovať o všetkých dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa prípravy, spracovania a realizácie RIÚS Košického kraja a IÚS UMR
- navzájom pozývať na pracovné stretnutia týkajúce sa RIÚS Košického kraja a IÚS UMR a aktívne na nich participovať
- vzájomne informovať o aktuálnom stave prác na RIÚS Košického kraja a IÚS UMR
- spolupracovať pri príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení RIÚS Košického kraja a IÚS UMR.

II. Analytická časť

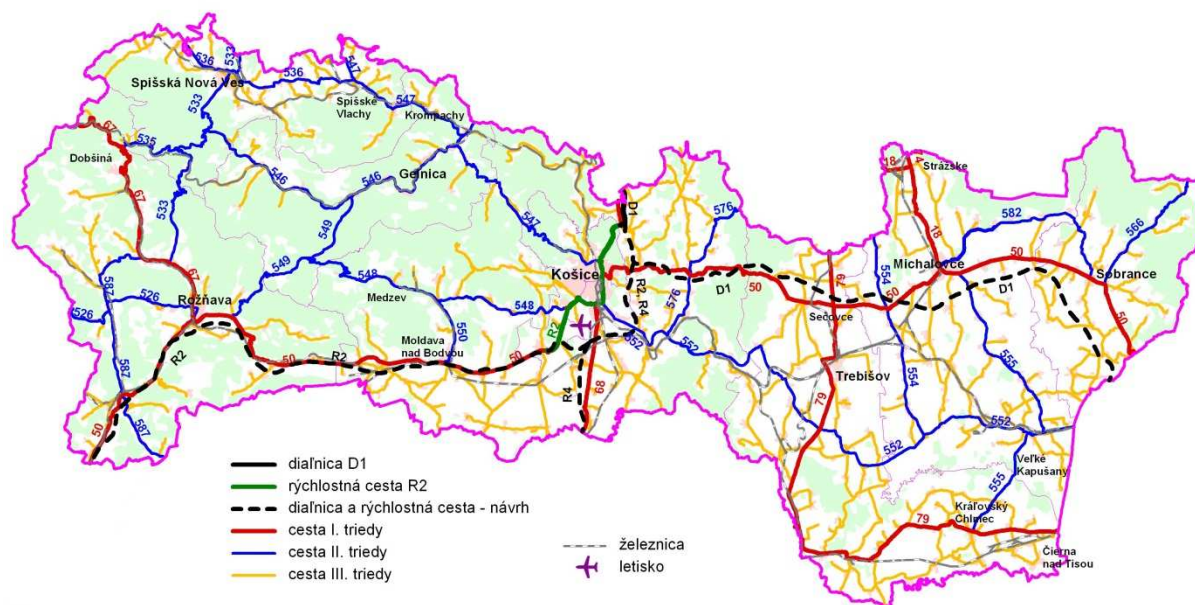
Kompletná analýza Košického kraja je dostupná v už spracovaných materiáloch Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, či v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR. Stručnú charakteristiku Košického kraja uvádzame v prílohe materiálu ako povinnú prílohu. Pre potreby RIÚS boli stručne analyzované len oblasti podporované v IROP.

Pre úplnosť za oblasť dopravy v prílohe materiálu pripájame Plán rozvoja a modernizácie ciest II. a III. triedy v Košickom kraji (regionálny master plán) a Analýzu železničných tratí na území Košického kraja. Za oblasť zdravotníctva prikladáme Sieť zdravotníckych zariadení v Košickom kraji a Ústavnú zdravotnú starostlivosť v Košickom kraji, za oblasť kreatívnej ekonomiky výsledky prieskumu Štruktúry respondentov a štruktúry kreatívnych podnikateľov podľa sektorov Kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

1. Regionálna doprava

Územím Košického kraja prebiehajú významné nadregionálne cestné, železničné a energetické, dopravné ťahy v smere východ – západ a sever – juh. V oblasti cestnej dopravy sú to európske trasy E 50 (Žilina – Prešov – Košice – Michalovce štátna hranica s Ukrajinou) E 71 Košice – štátna hranica s Maďarskom – Miskolc) a E/58 (Zvolen – Rožňava – Košice – štátna hranica s Ukrajinou). Diaľnica D1 je v súčasnosti realizovaná v úseku Košice – Prešov, vrátane diaľničného privádzača do Košíc, realizovaná je aj rýchlostná cesta R4 po hranicu s Maďarskom.

Mapa 1 – Dopravná sieť v Košickom kraji

Dĺžka cestnej siete v Košickom kraji je 2 382,46 km ciest (13,3% z celkovej dĺžky ciest v SR), z čoho v krajskom meste Košice je spolu 99,30km ciest (4,2% z celkovej dĺžky ciest v kraji). Najvyšší podiel v kraji tvoria cesty III. triedy v dĺžke 1 414,5km (59,4%), najnižší podiel dlhodobo tvoria rýchlostné cesty v dĺžke 26,5km (1,1%) a diaľnice v dĺžke 5,4km (0,2%). Hustota cestnej siete dosiahla hodnotu 0,353km/km², resp. 3,054km na 1000

obyvateľov. V okresoch mesta Košice je rovnako ako v kraji najvyšší podiel ciest III. triedy (37,1%) a II. triedy (25,6%).

Tabuľka 1 – Cestná sieť v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2013 (km)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dĺžka ciest spolu	2379,2	2379,1	2379,1	2378,8	2378,9	2382,5
Cesty I. triedy	366,6	342,4	342,4	342,4	342,4	339,9
Cesty II. triedy	586,2	586,2	586,2	586,5	586,5	583,5
Cesty III. triedy	1421,0	1421,0	1421,0	1420,3	1420,3	1414,5
Diaľnice a diaľničné privádzače	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,4
Rýchlostné cesty a privádzače	0,0	24,2	24,2	24,3	24,3	39,2
Hustota cestnej siete (km/km ²)	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	3,068	3,068	3,068	3,068	3,068	3,068

Zdroj údajov: Slovenská správa ciest SR

Tabuľka 2 – Cestná sieť v okresoch mesta Košice v roku 2013 (km)

	Mesto Košice
Dĺžka ciest spolu	99,3
Cesty I. triedy	12,5
Cesty II. triedy	25,4
Cesty III. triedy	36,8
Rýchlostné cesty a privádzače	24,5
Hustota cestnej siete (km/km ²)	0,419
Hustota cestnej siete (km/1000 obyv.)	0,425

Zdroj údajov: Slovenská správa ciest SR

1.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti regionálnej dopravy

Na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 by sa mali naďalej rozvíjať stredne veľké mestá ako súčasť polycentrického systému osídlenia a zároveň posilniť význam sídelných systémov ako ťažísk osídlenia. Prevažná väčšina centier osídlenia Košického kraja je lokalizovaná na nadradenej cestnej infraštruktúre (jej hustota v podmienkach Košického kraja je relatívne dostatočná) niektoré mestá (napr. centrá rozvoja Spišská Nová Ves, Gelnica), však ležia na cestách II. triedy s absenciou nadradenej dopravnej infraštruktúry. Práve prepojením centier osídlenia (a ich zázemia) s nadradenou cestnou infraštruktúrou sa napomôže vyváženějšímu územnému rozvoju regiónov. V rámci štruktúry ťažísk osídlenia je nevyhnutné zabezpečiť kvalitnú cestnú infraštruktúru aj vo vzťahu k vidieckym priestorom, ktoré sú obsluhované prevažne po cestách III. triedy. Zabezpečenie bezpečnosti cestnej premávky, zlepšenie regionálnych dopravných prepojení v záujme zlepšenia mobility a konkurencieschopnosti regiónov, posilňovanie mobility a zlepšovanie kvality životného prostredia sú teda základným predpokladom rozvoja regiónov.

Nároky na kvalitu ciest II. triedy vychádzajú z toho, že viaceré preberajú funkciu nadradenej cestnej infraštruktúry (t.j. ciest I. triedy) v prepojení terciárnych a sekundárnych uzlov s priamym napojením na nadradenú cestnú sieť a infraštruktúru TEN-T (taktiež ako dôsledok zvýšenia intenzity v súvislosti so zavedením mýtného systému na diaľniciach, rýchlostných cestách a cestách I. triedy). Cesty I. triedy úplne absentujú v okresoch Gelnica, Spišská Nová Ves pričom zásadným problémom ciest II. a III. triedy nielen v týchto regiónoch je ich zlý stavebno-technický stav, ktorý má vplyv na zhoršenie dostupnosti regiónov a bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Zvyšovanie bezpečnosti cestnej premávky je jedným zo základných cieľov EÚ v oblasti dopravy: „Znížiť do roku 2050 počet

smrteľných nehôd v cestnej doprave takmer na nulu.“¹ Významný prvok z hľadiska dostupnosti a zjazdnosti ciest predstavujú mostné objekty, z ktorých mnohé sa vyznačujú zlým stavebným stavom a prekročenou dobou životnosti.

1.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť regionálnej dopravy je investičnou územnou jednotkou úroveň kraja (NUTS3). Cesty II. a III. triedy sú pre väčšinu vidieckych oblastí a niektoré mestské oblasti hlavnými komunikačnými spojnicami, ktoré vytvárajú predpoklady začlenenia obyvateľstva týchto oblastí do širších rozvojových procesov. Investovanie do regionálnych ciest umožňuje menej rozvíjajúcim a zaostávajúcim oblastiam znižovať vnútroregionálne rozdiely v prístupe k základným službám (vzdelanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kultúra, a pod.), v prístupe na trh práce, ako aj v prístupe k základným tovarom. Kvalitnejšie cesty II. a III. triedy predstavujú základnú podmienku pre zlepšenie každodennej (circular) mobility osôb vidieckych území spojenej aj s rastúcou diverzifikáciou hospodárstiev smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam znamenajúcim zároveň rast zamestnanosti. Dostatočne vybudovaná a kvalitná cestná infraštruktúra priamo vplýva aj na rozvoj cestovného ruchu v regiónoch.

Výber projektov bol stanovený metodikou multikriteriálneho hodnotenia projektov pre IROP/RIÚS.

2. Verejná osobná doprava

Dlhodobu v regionálnej verejnej osobnej doprave rozsahom služieb dominuje autobusová doprava. Prímestskú autobusovú dopravu zabezpečujú autobusoví dopravcovia (eurobus, a.s. a ARRIVA Michalovce, a.s.) na základe zmluvných vzťahov so samosprávnymi krajinami už od roku 2003. Aktuálne zmluvy sú platné do konca roka 2017, pričom existuje možnosť ich predĺženia až do roku 2021.

V počte prepravených osôb v prímestskej autobusovej doprave je od roku 2008 zaznamenaný klesajúci trend, keď v roku 2008 bolo prepravených spolu 31 641 tisíc osôb a do roku 2014 ich počet poklesol na 23 049 tisíc osôb. Tento vývoj je možné ilustrovať aj počtom predaných cestovných lístkov (počet prepravených osôb a počet cestovných lístkov nie sú totožný údaj, rozdiel spočíva v možnosti kúpiť 1 lístok, ak autobus vykonáva tzv. pokračujúci spoj).

Tabuľka 3 – Počet predaných cestovných lístkov

Rok	Obyčajné cestovné	Zľavnené cestovné - žiak, študent	Zľavnené cestovné - deti, ĽZP, nad 70 rokov	Spolu
2008	17 084 341	10 681 607	3 443 546	31 209 494
2009	14 345 046	9 633 314	2 995 032	26 973 392
2010	13 669 312	9 400 577	3 076 374	26 146 263
2011	13 052 175	8 890 740	3 131 241	25 074 156
2012	12 783 435	8 414 122	3 107 819	24 305 376
2013	12 736 430	7 929 712	3 019 061	23 685 203
2014	12 354 866	7 543 894	2 910 291	22 809 051

Zdroj: KSK

¹ Biela kniha EK

Prímestská doprava je zabezpečená do všetkých miest a obcí Košického kraja. Dopravná ponuka a analýzy jej posudzovania vychádzajú z Plánu dopravnej obslužnosti Košického kraja spracovaného z úrovne ministerstva v roku 2007. Od prevzatia kompetencií sa vozidlový park prímestskej dopravy v Košickom kraji postupne modernizoval a v roku 2014 pozostával zo 457 autobusov, ktorých priemerný vek je 5,86 rokov. Počet nízkopodlažných autobusov v prímestskej doprave je 14. Štruktúra vozidlového parku sa plynule prispôsobuje zmenám v dopravnom dopyte najmä zvyšujúcim sa podielom nízko a stredno kapacitných autobusov.

Integrácia dopravy je zatiaľ realizovaná iba v prepravnej a technologickej úrovni (koordinácia cestovných poriadkov, vzájomná akceptácia prirodzených prestupných miest, ochota zjednotiť prepravné poriadky dopravcov, kompatibilita vybavovacích tarifných systémov), chýba ale tarifná integrácia a preukázateľná inštitucionálna podpora objednávateľov.

Krajské mesto Košice je druhým najväčším železničným uzlom SR. Košický kraj má hustú sieť železničných tratí, ktoré ho spájajú s okolitými štátmi EÚ. Prostredníctvom systému Východoslovenských prekladísk a širokorozchodnej trate je napojené na Ukrajinu a Rusko.

Železničná doprava obsluhuje 83 z 440 obcí v Košickom kraji. Hlavnou traťou je trasa Spišská Nová Ves - Margecany - Košice - Trebišov - Michalovce/Čierna nad Tisou. Technickým problémom tratí je ich nízka prepravná rýchlosť, pomerne zastaralý vozňový park i nevyhovujúca úroveň železničných staníc v niektorých mestách i obciach.

Dĺžka prevádzkovaných železničných tratí v Košickom kraji v priebehu sledovaných rokov klesá, v roku 2013 bolo prevádzkovaných 357 km železničných tratí, oproti roku 2008 ide o pokles o 91 km (20%). Podrobný prehľad železničných tratí je v prílohe materiálu.

Dopravný potenciál kraja zvyšuje Letisko Košice – Airport Košice a.s., ktoré patrí do I. kategórie ako verejné letisko s medzinárodným významom. Na území Košického kraja sa nachádza aj verejné vnútroštátne letisko Spišská Nová Ves, dva heliporty pre leteckú záchrannú službu a 16 letísk pre letecké práce v poľnohospodárstve.

Aktivizuje sa aj vodná cesta na rieke Bodrog od Ladmoviec smerom do Maďarska.

2.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti verejnej osobnej dopravy

Podiel verejnej osobnej dopravy (ďalej len „VOD“) na prepravnom množstve poklesol z 50% v roku 1995 na 30% v roku 2008 a podiel individuálnej automobilovej dopravy (ďalej len „IAD“) sa tak v tomto období zvýšil na 70%. V prímestskej a regionálnej autobusovej doprave boli vykonané v poslednej dekáde viaceré opatrenia smerujúce k zmene tohto nepriaznivého stavu (obnova vozidlového parku, modernizácia autobusových staníc, obnova všetkých označníkov autobusových zastávok apod.).

Tabuľka 4 – Vozidlový park prímestskej dopravy v Košickom kraji

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet autobusov	ks	474	465	467	466	461	459	457
Priemerný vek	roky	12,20	11,34	10,40	10,06	8,76	6,92	5,86
Počet zakúpených autobusov	ks	75	46	35	39	45	45	45

* zakúpených aj 12 ojazdených autobusov

Zdroj: KSK

V autobusovej doprave je však okrem nevhodnej organizácie dopravy stálym nedostatkom aj nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia infraštruktúry – v rámci staníc chýbajú záchytné parkoviská pre osobné vozidlá a taxíky, odstavné plochy pre bicykle a motocykle a úschovne batožiny. Nadálej častým

javom je nedostatočná koordinovanosť jednotlivých dopravných systémov – dopravné systémy sú koordinované len v oblasti zosúladovania cestovných poriadkov prímestskej autobusovej dopravy a železničnej dopravy, avšak bez akejkoľvek tarifnej integrácie medzi jednotlivými dopravnými systémami. Napriek tomu sú vytvorené podmienky na tarifnú integráciu formou jednotného vybavovacieho dopravného systému všetkých dopravcov prímestskej a mestskej dopravy na území Košického a Prešovského samosprávneho kraja, čo umožňuje prevádzku systému EMBASE – vzájomné uznávanie čipových kariet medzi dopravcami. Vybavovacie systémy v prímestskej doprave sú z roku 2005 a ich technologická životnosť končí. Zároveň sú v spolupráci medzi objednávatel'mi a dopravcami vytvorené prestupné miesta s kvalitnou časovou koordináciou prestupov. Infraštruktúra prestupných miest však neobsahuje dynamické informačné údaje ani štandardné technologické zázemie pre cestujúcich. Koordinácia medzi dispečingami dopravcov zatiaľ nie je technologicky ani organizačne zabezpečená.

2.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť verejnej osobnej dopravy je investičnou územnou jednotkou úroveň obce (LAU2), nakoľko obec má možnosť priamo vstupovať do tvorby efektívneho systému verejnej osobnej dopravy. Obec je v prevažnej väčšine vlastníkom zastávok pre verejnú osobnú dopravu, s výnimkou železničných zastávok a staníc.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príľahlých obcí, teda spolu s mestskými časťami ide o 52 územných jednotiek.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 1.2.1: Zvyšovanie atraktivity a konkurenciesc hopnosti verejnej osobnej dopravy	Obec (LAU2) Obec má možnosť priamo vstupovať do tvorby efektívneho systému verejnej osobnej dopravy. Obec je v prevažnej väčšine vlastníkom zastávok pre verejnú osobnú dopravu, s výnimkou železničných zastávok a staníc.	Centrum osídlenia KURS (selektívne)	Obec v ťažisku osídlenia 1. a 2. úrovne a v rámci centier osídlenia 1. – 4. úrovne	Koncepcia územného rozvoja Slovenska	
		Počet liniek mestskej hromadnej dopravy (hodnotiace)	Počet liniek, ktoré majú aspoň jednu zastávku na území ÚIJ / celkový počet obyvateľov na území ÚIJ	Dopravca	Potenciál využitia verejnej osobnej dopravy narastá počtom spojov prechádzajúcich cez posudzovanú ÚIJ.
		Počet prepravených osôb mestskou dopravou (hodnotiace)	Počet prepravených osôb mestskej dopravy/celkový počet obyvateľov	Dopravca	
		Počet cestujúcich verejnej osobnej dopravy (hodnotiace)	Počet cestujúcich verejnej osobnej dopravy /celkový počet obyvateľov	Dopravca	
		Počet spojov mestskej hromadnej dopravy (hodnotiace)	Počet vozidiel za deň zastavených na zastávkach počas pracovného dňa (pri výskyte viacerých zastávok tej istej linky v rámci ÚIJ sa počíta počet zastavení vozidiel len raz) / celkový počet obyvateľov na území ÚIJ	Dopravca	Dôležitá je celková početnosť.
		Počet spojov prímestskej autobusovej dopravy (hodnotiace)	Počet vozidiel za deň zastavených na zastávkach počas pracovného dňa (pri výskyte viacerých zastávok tej istej linky v rámci ÚIJ sa počíta počet zastavení vozidiel len raz) / celkový počet obyvateľov na území ÚIJ	Dopravca	Vzhľadom na výsledok, ktorým je zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy je rozhodujúci počet obyvateľov, ktorí môžu využívať prínosy investícií do infraštruktúry verejnej osobnej dopravy. Potenciál využitia verejnej osobnej dopravy narastá počtom spojov prechádzajúcich cez posudzovanú ÚIJ.
		Existencia železničnej stanice / zastávky využívanej železničnou osobnou dopravou (vzdialenosť v km) (hodnotiace)	Dostupnosť využívanej železničnej stanice/zastávky	ŽSSK, a.s.; ŽSR	Nosným dopravným systémom verejnej osobnej dopravy je železničná doprava. Výskyt železničnej stanice/zastávky na území ÚIJ umožňuje prestup/využitie železničnej dopravy v rámci mobility obyvateľov regiónu za prácou, službami a inými aktivitami. Využitie železničnej

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
					dopravy prináša zvýšenie využitia prepravnej kapacity ako aj zníženie negatívneho vplyvu dopravy na životné prostredie. Potenciál využitia železničnej dopravy vzniká len na základe výskytu železničnej stanice/zastávky na území ÚIJ s prepojením aj na doplnkovú VOD.
		Existencia významnej infraštruktúry regionálna nadregionálna (významný zamestnávateľ nad 300 zamestnancov) (selektívne)	Početnosť výskytu infraštruktúry	Regionálny plán dopravnej obsluhy Regionálny PUM	

3. Nemotorová doprava

Na dopravné účely sú využívané predovšetkým cyklotrasy v mestách, cesty II. a III. triedy s nízkymi intenzitami a ojedinele vybudované segregované cyklistické komunikácie medzi obcami. Košický samosprávny kraj zrealizoval ku koncu roku 2010 prieskum deľby prepravnej práce v troch mestách kraja (Košice, Michalovce, Spišská Nová Ves). Podiel bicykla na doprave tvoril v priemere 4,1%. Mestské cyklotrasy sú vedené samostatnými cyklistickými cestičkami, cyklistickými pruhmi a pásmi alebo sú vedené v spoločnom priestore s chodcami. Odhadovaná dĺžka cyklistickej siete na dopravné účely v Košickom kraji vrátane mestských cyklotrás je 31 km.

Na území mesta Košice dosiahla celková dĺžka cyklistickej siete spolu 26km, z toho 22,8km je mestských cyklotrás.

V Košickom kraji bolo na základe mapovania v roku 2011 identifikovaných celkovo 54 cykloturistických trás rôznej kategórie, v dĺžke spolu 1306,9 km. Územím kraja prechádzajú medzinárodné cyklotrasy Karpatská cyklistická cesta a Cyklotrasa dobrého vojaka Švejka, navrhované sú Zemplínska cyklomagistrála a EUROVELO 11.

3.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti nemotorovej dopravy

Rozvoj mestskej mobility formou podpory cyklodopravy prináša pozitívny efekt nielen pre cyklistov, ale i pre motoristov a samotné samosprávy. Súčasný trend v SR poukazuje na zvyšujúci sa záujem verejnosti o cyklodopravu v súvislosti s postupne vzrastajúcou preferenciou verejnej osobnej dopravy (VOD) v mestách a regiónoch. Stav infraštruktúry pre nemotorovú dopravu v SR aj v Košickom kraji možno hodnotiť ako nevyhovujúci, pričom jej najväčším nedostatkom je neucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu s množstvom lokálnych diskontinuít, nekvalitná stavebná úprava, nedostatočná nadväznosť na sieť hromadnej dopravy a nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov. Súhrnná dĺžka cyklokomunikácií v SR predstavuje necelých 150 km. Tri pätiny tvoria samostatné komunikácie – buď výhradne pre cyklistov (15%) alebo častejšie pre chodcov i cyklistov, a to s oddelenou prevádzkou (23%) i zmiešanou prevádzkou (22%). Tretinu súhrnnej dĺžky tvoria chodníky vybudované v pridruženom dopravnom priestore, z toho na takmer 16% je pohyb cyklistov oddelený, na vyše 18% je zmiešaný s pohybom chodcov. Iba 6% dĺžky cyklokomunikácií v mestách je v hlavnom dopravnom priestore (cyklistický pruh, pás, koridor). Z autobusových staníc, železničných staníc a zastávok v sledovaných mestách SR je 16% vybavených parkoviskami alebo stojanmi pre bicykle.² V rámci SR bolo v roku 2013 najviac cyklostojanov v meste Košice (134). Podpora v rámci RIÚS-u Košického kraja bude v rámci posilnenia cyklistickej dopravy zameraná na rozvoj cyklokomunikácií, cyklopruhov, cyklokoridorov apod., ako aj na rozšírenie doplnkovej cyklistickej infraštruktúry (cyklostojany, odpočívadlá apod.).

3.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť nemotorovej dopravy je investičnou územnou jednotkou úroveň obce (LAU2). Väčšie vzdialenosti medzi obcami nie sú vhodné na denno-denné dochádzanie do práce pre širšiu vrstvu spoločnosti (maximálne ako cykloturistika počas víkendov). Taktiež je preukázané, že dopravné kolóny vznikajú najmä v intravilánoch. Cyklistickú dopravu je potrebné vnímať ako samostatný druh dopravy a neoddeliteľnú súčasť všetkých dopravných systémov.

---

² Na účely analýzy stavu cykloinfraštruktúry v mestách bol v roku 2012 vykonaný prieskum, v ktorom Výskumný ústav dopravný oslovil 138 slovenských miest. Prieskumu sa zúčastnilo 67 miest.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príľahlých obcí, teda spolu s mestskými časťami ide o 52 územných jednotiek.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.	Obec (LAU2) Väčšie vzdialenosti medzi obcami nie sú vhodné na denno-denné dochádzanie do práce pre širšiu vrstvu spoločnosti (maximálne ako cykloturistika počas víkendov). Taktiež je preukázané, že dopravné kolóny vznikajú najmä v intravilánoch. Cyklistickú dopravu je potrebné vnímať ako samostatný druh dopravy a neoddeliteľnú súčasť všetkých dopravných systémov.	Centrum osídlenia KURS (selektívne)	Obec v ťažisku osídlenia 1. a 2. úrovne a v rámci centier osídlenia 1. – 4. úrovne	Koncepcia územného rozvoja Slovenska	
		Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov (hodnotiace)	Celkový počet ekonomicky aktívnych obyvateľov, t.j. pracujúci (okrem dôchodcov), pracujúci dôchodcovia, nezamestnaní a osoby na materskej dovolenke.	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov	Preferencia takých sídelných jednotiek, kde je veľký počet ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo zvyšuje pravdepodobnosť nutnosti ich mobility a zvyšuje potenciál deľby prepravnej práce v prospech environmentálne prijateľnejších módov dopravy.
		Intenzita individuálnej automobilovej dopravy (hodnotiace)	Vážený priemer jednotlivých bodov sčítania priemernej ročnej dennej intenzity (mimo diaľnic a rýchlostných ciest)	celoštátne sčítanie dopravy v roku 2010, dopravný generel	Selekcia vhodných úsekov pre získanie lokalít s najvyšším prínosom realizácie opatrení.
		Vybavenie železničnou alebo autobusovou stanicou (vzdialenosť v km) (hodnotiace)	Dostupnosť využívanej železničnej stanice/zastávky do 5 km	ŽSR	Počet ľudí bývajúcich/zamestnaných v danej lokalite vytvára dopyt po mobilite ľudí z domu do miesta výkonu práce a naopak;
		Počet žiakov škôl (hodnotiace)	Súčet počtu žiakov druhého stupňa základných a stredných škôl a študentov vysokých škôl k celkovému počtu obyvateľov	Ústav informácií a prognóz školstva	Počet ľudí zamestnaných v danej lokalite vytvára dopyt po mobilite ľudí z domu do miesta sídla školy; vyšší počet žiakov a študentov znamená väčšiu nutnosť vytvoriť dopravné koridory na presun ľudí do/zo školy.
		Významná infraštruktúra (významný zamestnávateľ nad 300 zamestnancov) (selektívne)	Početnosť výskytu významnej infraštruktúry	Regionálny plán dopravnej obsluhy, Plán udržateľnej mobility	Existencia regionálnej a nadregionálnej infraštruktúry zvyšuje pravdepodobnosť mobility, t.j. znamená väčšiu nutnosť vytvoriť dopravné koridory aj pre nemotorovú dopravu.
		Nehodovosť cyklistov	Nehodovosť cyklistov za posledných 5 rokov	Štatistiky dopravnej nehodovosti, prezidium policajného zboru.	Predpoklad nárastu využívania nemotorovej dopravy ak sa vybudujú bezpečné cyklodopravné trasy.

4. Sociálna oblasť

Sociálna starostlivosť

V oblasti sociálnej starostlivosti v Košickom kraji je v priebehu rokov 2008 – 2013 zaznamenaný rast tak v počte zariadení ako aj v počte miest v týchto zariadeniach. V roku 2013 bolo v Košickom kraji spolu 137 zariadení sociálnej starostlivosti, v ktorých bolo celkovo 5 761 miest. Oproti roku 2008 ide o nárast počtu zariadení sociálnej starostlivosti v kraji o 25%.

Tabuľka 5 – Vývoj počtu sociálnych zariadení a ich kapacity v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet zariadení sociálnych služieb	109	119	128	137	140	137
Počet miest v zariadeniach soc. služieb (k 31.12.)	5 272	5 524	5 527	5 678	5 639	5 761
Počet miest v zariadeniach pre cieľovú skupinu seniori	1 937	1 803	1 941	1 682	1 644	1 664
Počet miest v domovoch soc. služieb	1 566	1 690	1 509	1 598	1 581	1 888

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na základe Registra poskytovateľov sociálnych služieb je v Košickom kraji k marcu 2015 evidovaných 644 poskytovateľov sociálnych služieb, z čoho najvyšší podiel sú poskytovatelia sociálnych služieb pre cieľovú skupinu seniorov (43%) a zdravotne postihnutých občanov (37%). Z hľadiska druhu poskytovanej služby je najviac poskytovateľov opatrovateľskej služby (182, t.j. 28,3%). Väčšina poskytovateľov sociálnej služby (58,5%) sú neverejní poskytovatelia, obce/mestá v Košickom kraji poskytujú 31,5% sociálnych služieb. V rámci zariadení služieb krízovej intervencie (útulky, zariadenia núdzového bývania, domovy na pol ceste) je v Košickom kraji evidovaných 17 zariadení s celkovým počtom 432 miest.

V evidencii žiadateľov o zabezpečenie sociálnej služby bolo k marcu 2015 spolu 64 občanov Košického kraja v rámci cieľovej skupiny seniorov a 100 občanov v rámci cieľovej skupiny ťažko zdravotne postihnutých občanov.

Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

K zariadeniam sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPOD a SK) patria detské domovy, krízové strediská a resocializačné strediská.

Ku koncu roka 2014 bolo v Košickom kraji 16 detských domovov, z toho 14 v zriaďovateľskej pôsobnosti len ÚPSVaR SR a 2 v zriaďovateľskej pôsobnosti akreditovaných subjektov. Do roku 2014 v Košickom kraji neboli zriadené žiadne detské domovy akreditovanými subjektmi. Celková kapacita detských domovov bola ku koncu roka 2014 spolu 1100 miest (z toho 1085 miest v štátnych zariadeniach), oproti roku 2009 ide o mierny nárast o 36 miest. Vo funkčnom území mesta Košice sa nachádza 5 detských domovov, z čoho tri sú štátne, ktoré v roku 2014 mali celkovú kapacitu 242 miest. Zo 14 štátnych detských domovov v Košickom kraji bolo ku koncu roka 2014 zriadených 5 domovov detí. Podľa Koncepce zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na roky 2012 -2015 s výhľadom do roku 2020 – Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti je zámerom, že do konca roku 2020 by mali byť všetky detské domovy v Košickom kraji, ktoré sú v súčasnosti centrami detí, zmenené na domovy detí.

Počet miest v profesionálnych rodinách sa od roku 2009 neustále zvyšoval. V roku 2009 bolo z vtedajšej celkovej kapacity 1064 miest vyčlenených 124 miest v profesionálnych

rodinách, čo predstavovalo necelých 12%. V roku 2014 to už bolo 301 miest z celkovej kapacity 1100 miest, čo predstavovalo 27,4%.

Tabuľka 6 – Vývoj počtu detských domovov a ich kapacity v Košickom kraji a v meste Košice v rokoch 2009 – 2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Košický kraj						
Počet detských domovov spolu	15	15	14	14	14	16
- z toho štátne	15	15	14	14	14	14
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	2
Kapacita detských domovov spolu	1 064	1 069	1 072	1 075	1 085	1 100
- z toho štátne	1 064	1 069	1 072	1 075	1 085	1 085
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	15
Počet miest v profesionálnych rodinách	124	146	185	270	291	301
Využitelnosť kapacity (%)	95,29	95,02	95,47	98,64	97,36	94,19
Mesto Košice						
Počet detských domovov spolu	3	3	3	3	3	5
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	2
Kapacita detských domovov spolu	214	214	214	212	212	242
- z toho neštátne	0	0	0	0	0	15

Zdroj údajov: ÚPSVaR SR

Počet krízových a resocializačných stredísk v Košickom kraji je na stabilnej úrovni, s miernym nárastom kapacity v resocializačných strediskách. Ku koncu roka 2014 bolo v Košickom kraji 7 krízových stredísk a 2 resocializačné strediská. Celková kapacita krízových stredísk bola ku koncu roka 2014 spolu 105 miest, u resocializačných stredísk 70 miest. Oproti roku 2009 bol zaznamenaný nárast o 16 miest v resocializačných strediskách. Vo funkčnom území mesta Košice majú miesta výkonu 3 krízové strediská s celkovou kapacitou 54 miest v roku 2014 a 1 resocializačné stredisko s kapacitou 18 miest.

Tabuľka 7 – Vývoj počtu krízových a resocializačných stredísk a ich kapacity v Košickom kraji a v meste Košice v rokoch 2009 – 2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Košický kraj						
Počet krízových stredísk	6	6	6	6	7	7
Počet resocializačných stredísk	2	2	2	2	2	2
Kapacita krízových stredísk	105	105	105	97	105	105
Kapacita resocializačných stredísk	36	54	54	54	70	70
UMR						
Počet krízových stredísk	3	3	3	3	3	3
Počet resocializačných stredísk	1	1	1	1	1	1
Kapacita krízových stredísk	53	53	53	54	54	54
Kapacita resocializačných stredísk	0	18	18	18	18	18

Zdroj údajov: Register poskytovateľov sociálnych služieb

Starostlivosť o deti do troch rokov veku

Starostlivosť o deti mladšie ako 2 roky na území Košického kraja je poskytovaná spolu v 29 zariadeniach s celkovou kapacitou 638 miest, z čoho takmer $\frac{3}{4}$ sú na území mesta Košice.

Tabuľka 8 – Zariadenia starostlivosti o deti do 2 rokov v Košickom kraji

Okres	Počet zariadení	Celková kapacita
Mesto Košice	20	449
Košice – okolie	1	15
Michalovce	2	74
Rožňava	1	23
Spišská Nová Ves	2	30
Trebišov	3	47

Zdroj údajov: RÚVZ Košice

Starostlivosť o deti od 2 rokov na území Košického kraja poskytujú všetky materské školy, pokiaľ im to dovoľuje stanovená kapacita. V materských školách v Košickom kraji bolo v septembri 2014 zapísaných spolu 1101 detí vo veku do troch rokov, čo predstavuje 5,5% z celkového počtu zapísaných detí v materských školách.

Tabuľka 9 – Počet detí v mladších ako 3 roky v materských školách v Košickom kraji

	2014
Počet zapísaných detí mladších ako 3 roky	1 101
Počet zapísaných detí	20 098

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

4.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti sociálnych služieb

Počas procesu realizácie deinštitucionalizácie sociálnych služieb, konkrétneho zariadenia, bude poskytovanie sociálnych služieb finančne náročnejšie, ako súčasné inštitucionálne poskytovanie služieb. I keď z pohľadu klienta je to jednoznačne krok vpred, smerom k zlepšeniu poskytovania sociálnych služieb, z pohľadu trvalej udržateľnosti je oproti súčasnému stavu finančne oveľa náročnejší. Vyplýva to najmä zo zvýšených nákladov na mzdy (inštitucionálne zariadenie DSS s celoročným pobytom s kapacitou 80 potrebuje podľa normatívu cca 40 zamestnancov kým deinštitucionalizované zariadenie DSS s celoročným pobytom (13 rodín po 6 klientov) potrebuje cca 60 zamestnancov (1 rodina v samostatnom bývaní potrebujete pre zabezpečenie prevádzky minimálne 4 odborných zamestnancov – zabezpečenie smien v súlade so zákonníkom práce – a tiež 8 neodborných zamestnancov).

Preto je nevyhnutné vypracovať stratégiu deinštitucionalizácie sociálnych služieb v Košickom kraji, aby sme znížili riziko možného nedostatku zdrojov v rozpočte Košického samosprávneho kraja v budúcich obdobiach na udržanie nového systému deinštitucionalizovaných služieb.

V súčasnosti je v Košickom kraji nedostatok zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku, čo vytvára bariéry pre návrat žien po materskej dovolenke na trh práce. Túto skutočnosť čiastočne eliminuje vysoká miera nezamestnanosti v Košickom kraji. Ak však chceme prispieť k riešeniu nezamestnanosti, nezaobíde sa to bez zvýšenia kapacity zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku.

4.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre sociálnu oblasť je investičnou územnou jednotkou úroveň kraja (NUTS 3) rámci deinštitucionalizácie, nakoľko spádovosť územia sociálnych zariadení zvyčajne výrazne presahuje hranice obcí s ich sídlom. V rámci sociálnych služieb na komunitnej úrovni je investičnou územnou jednotkou úroveň obce (LAU 2).

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek (obcí), z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príslahých obcí, teda spolu s mestskými časťami ide o 52 územných jednotiek.

Projekty v sociálnej oblasti boli rozdelené podľa formy sociálnej služby a prijímateľov sociálnej služby, t.j. cieľovej skupiny, do štyroch skupín, pre ktoré boli stanovené nasledujúce kritériá:

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Deinštitucionalizácia vybraných zariadení sociálnych služieb	Kraj (NUTS 3) navzájom sa posudzujú sa konkrétne zariadenia	Kapacita zariadenia (selektívne)	Kapacita všetkých pobytových celoročných zariadení	Register poskytovateľov sociálnych služieb	Hlavným výsledkom bude zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej v oblasti sociálnych služieb. Veľká kapacita zariadenia je jedným z rizík inštitucionalizácie. Posledná novela zákona o sociálnych službách považuje pre pobytové služby ako hraničnú kapacitu 40 miest. Vyššia priemerná kapacita zariadenia na okres nám určí vyššiu potrebu deinštitucionalizácie.
		Cieľové skupiny obyvateľov (selektívne)	Cieľové skupiny obyvateľov	Register poskytovateľov sociálnych služieb	V tomto kritériu bude zadefinovaná priorita zariadení, kde prvoradou bude cieľová skupina zdravotne postihnutých občanov (DSS) a v druhom rade cieľová skupina seniorov. V IROP je ako prioritná cieľová skupina pre deinštitucionalizáciu stanovená skupina ľudí so zdravotným postihnutím.
		Celoročná pobytová forma (selektívne)	Celoročná pobytová forma	Register poskytovateľov sociálnych služieb	V tomto kritériu bude zadefinovaná priorita zariadení s celoročným pobytom. Ide o sociálnu službu s najväčším zastúpením veľkokapacitných zariadení.
Deinštitucionalizácia vybraných zariadení výkonu SPOD a SK	Kraj (NUTS 3) navzájom sa posudzujú sa konkrétne zariadenia	Vybavenosť územia pobytoвыми zariadeniami (hodnotiace)	Podiel počtu detí v náhradnej starostlivosti – detí umiestnených v detských domovoch v profesionálnych rodinách detských domovov a v samostatných skupinách (započítava sa iba 1 samostatná skupina, ktorá je umiestnená v rodinnom dome alebo byte) k celkovému počtu detí umiestnených v zariadeniach na výkon	Štatistické výkazy MPSVR, ÚPSVaR	Hlavným výsledkom bude zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej v oblasti výkonu opatrení na zabezpečenie náhradnej starostlivosti. Pre oblasť náhradnej starostlivosti sa bude sledovať ukazovateľ podiel detí v detských domovoch, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v detských domovoch. Kritérium vybavenosť pobytoвыми službami – variant náhradná starostlivosť odkazuje priamo na naplnenie

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			rozhodnutia súdu (detské domovy, krízové centrá, atď). Pri výpočte tohto kritéria sa vychádza z metodiky MPSVaR SR použitej pri stanovovaní ukazovateľa pri IROP.		ukazovateľa IROP.
		Veľkokapacitnosť zariadenia (selektívne)	Kapacita zariadení výkonu SPOD a SK	Register poskytovateľov sociálnych služieb	MPSVaR SR schválilo koncepčný a plánovací dokument ÚPSVaR SR: Koncepcia zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na roky 2012 –2015 s výhľadom do roku 2020 – Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti. Koncepcia považuje za pozitívny krok smerom k deinštitucionalizácii detských domovov prechod od detského domova typu centrum detí k typu domov detí. Kritérium kapacity zariadení rešpektuje práve tento zámer.
Podpora sociálnych služieb na komunitnej úrovni na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia	Obec (LAU 2)	Vybavenosť územia komunitnými službami pre seniorov (hodnotiace)	Kritérium sa vypočíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb pre seniorov a celkovým počtom osôb nad 62 rokov. Čím vyšší je nevyužitý potenciál, tým naliehavejšie je vybavenie okresu potrebnými službami.	Register poskytovateľov sociálnych služieb; Štatistický úrad SR	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Prístupnosť sociálnych služieb je aj jedným z hlavných kritérií hodnotenia úrovne služieb z hľadiska naplňania medzinárodných štandardov. Hlavným výsledkom bude zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej. Komunitnými službami sú všetky sociálne služby s výnimkou celoročných pobytových zariadení. Pri výpočte kapacity komunitných služieb vychádzame z podkladov, ktoré slúžili pri určovaní východiskových hodnôt pre IROP. Kapacita sa počíta pre služby: zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, špecializované zariadenie

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
dôchodkového veku					ambulantná forma, denný stacionár, opatrovateľská služba. Pre toto konkrétne kritérium berieme do úvahy len kapacitu služieb, ktoré sú určené seniorom.
		Vybavenosť územia komunitnými službami pre ŤZP (hodnotiace)	Kritérium sa vypočíta ako pomer medzi súčasnou kapacitou komunitných služieb pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a celkovým počtom osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do 62 rokov. Čím vyšší je nevyužitý potenciál, tým naliehavejšie je vybavenie obce potrebnými službami.	Register poskytovateľov sociálnych služieb; Štatistický úrad SR; ÚPSVaR SR	Primeraná vybavenosť územia službami pre obyvateľov je prvým predpokladom ich spokojnosti. Hlavným výsledkom bude zmena podielu inštitucionálnej a komunitnej starostlivosti v prospech komunitnej. Komunitnými službami sú všetky sociálne služby s výnimkou celoročných pobytových zariadení. Pri výpočte kapacity komunitných služieb vychádzame z podkladov, ktoré slúžili pri určovaní východiskových hodnôt pre IROP. Kapacita sa počíta pre služby: zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, DSS ambulantná a týždenná forma, denný stacionár, opatrovateľská služba, zariadenie podporovaného bývania. Pre variant služieb pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím počítame kapacitu len tých služieb, ktoré pre túto cieľovú skupinu určuje zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“).
		Počet obyvateľov v území (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam nad 4000 pridáme plný počet bodov. Obciam pod 4000 prepočítame hodnotu nasledovne: obciam	Štatistický úrad SR	Kritérium počtu obyvateľov na území, kde sú zabezpečované služby pre danú cieľovú skupinu napomôže rentabilnosti týchto služieb. Podľa štandardov minimálnej vybavenosti obcí ³ by práve obce nad 4000

³ zdroj: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=75272>

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			s počtom obyvateľov 3999 – 2000 pridelieme 10 bodov, obciam 1999-1000 pridelieme 5 bodov, menej ako 999 1 bod.		resp. 5000 mali mať pomerne pestrú škálu služieb, ktoré môžu byť využívané občanmi so zdravotným postihnutím. Nevyužitý potenciál sa zvyšuje s veľkosťou obce, pokiaľ primerane nerastie aj vybavenosť komunitnými službami tak, aby boli saturované potreby všetkých rizikových sociálnych skupín.
Podpora služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni	Obec (LAU 2)	Vybavenosť územia zariadeniami služieb starostlivosti pre deti do 3 rokov (detské jasle) (hodnotiace)	Kritérium sa vypočíta ako pomer kapacity zariadení pre deti do 3 rokov k celkovému počtu detí 0-3 rokov v populácii	Regionálny úrad verejného zdravotníctva; Štatistický úrad SR	V IROP boli zariadenia služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov veku (jasle) definované ako dobrý nástroj pre zosúladovanie pracovného a rodinného života, súčasne sa konštatuje ich nedostatočnosť, najmä v meste Košice. Naplnenie kritéria je predpokladom pre rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, čo vytvára priestor pre zvýšenie zamestnanosti žien starajúcich sa o dieťa v danom veku, resp. ich návrat alebo vstup na trh práce.
		Potreba zariadení pre deti do 3 rokov (hodnotiace)	Kritérium sa vypočíta ako podiel detí do 3 rokov veku umiestnených v detských jasliach a materských školách ku kapacite zariadení služieb starostlivosti o deti do 3 rokov. Pre posúdenie potrebnosti jaslí sa vychádza z počtu detí, ktoré ešte nedovršili 3 roky a navštevujú materskú školu. Zistujeme o aké percento je potrebné minimálne zvýšiť kapacitu zariadení služieb starostlivosti o deti, aby deti do 3 rokov veku mohli byť v		Pre posúdenie územia je jedným zo základných kritérií vybavenosť územia zariadeniami pre deti do 3 rokov. Vychádzame z predpokladu, že rodičia, ktorí umiestnili dieťa do materskej školy, aj keď nedovršilo 3 roky, potrebovali zosúladiť svoj pracovný a rodinný život. Preto ak by sa v daných lokalitách zvýšila kapacita zariadení pre deti do 3 rokov, predpokladáme jej využitie a zároveň odľahčenie tlaku na materskú školu.

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
			im primeranom zariadení.		
		Počet obyvateľov v území (hodnotiace)	Podľa počtu obyvateľov obciam napr. nad 2000 pridelíme plný počet bodov. Obciam pod 2000 pridelíme hodnotu nasledovne: 2000- 1000 10 bodov, pod 1000 0 bodov.	Štatistický úrad SR	Vychádzame z predpokladu, že rodičia, ktorí umiestnili dieťa do materskej školy, aj keď nedovršilo 3 roky, potrebovali zosúladiť svoj pracovný a rodinný život. Pri analýze sa ukázalo, že v sídlach s vyšším počtom obyvateľov a teda aj vyššou zamestnanosťou je vyšší záujem o služby starostlivosti o deti do 3 rokov.

5. Materské školy

Košický kraj je charakteristický vyšším prirodzeným prírastkom obyvateľstva, ktoré pozitívne ovplyvňuje rast počtu obyvateľov, aj keď tempo rastu v poslednom období sa spomaľuje. Z hľadiska vekovej štruktúry môžeme hovoriť o regresívnej populácii, keď podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva prevyšuje predproduktívnu, pričom dochádza k postupnému poklesu počtu obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku a narastaniu podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku, teda k starnutiu populácie. Veková štruktúra obyvateľstva je Košického kraja veľmi diferencovaná s osobitne nepriaznivou situáciou (aj z celoslovenského hľadiska) v okrese Sobrance a v meste Košice, kde poproduktívne obyvateľstvo výrazne prevažuje nad predproduktívnym.

Počet škôl i počet žiakov v Košickom kraji mali v posledných rokoch klesajúci trend, čo súvisí s demografickým vývojom a postupným znižovaním podielu predproduktívnej zložky obyvateľstva, čo sa odráža v následnej racionalizácii siete škôl a školských zariadení. Od roku 2011 možno sledovať opätovný nárast počtu detí v materských školách, s čím súvisí aj rastúca potreba miest v týchto zariadeniach.

Počet materských škôl v Košickom kraji klesol v rokoch 2008 až 2013 zo 442 na 432, v roku 2014 ich počet stúpol na 440, z čoho je 415 (94%) štátnych, 12 súkromných a 13 cirkevných. V materských školách bolo v roku 2014 zapísaných spolu 20 217 detí, oproti roku 2008 ide o 5%-ný nárast. Vo funkčnom území mesta Košice bolo v roku 2014 spolu 104 materských škôl, v ktorých bolo zapísaných 7 841 detí (38,8% zapísaných detí v rámci materských škôl v Košickom kraji).

Tabuľka 10 – Vývoj počtu materských škôl a počtu detí v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet materských škôl	442	443	440	438	433	432	440
Počet zapísaných detí	19 270	18 782	18 610	19 138	19 525	19 577	20 217
Mestská funkčná oblasť mesta Košice							
Počet materských škôl	97	98	98	97	98	99	104
Počet zapísaných detí	7 293	7 231	7 179	7 292	7 407	7 561	7 841

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

5.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti materských škôl

V súčasnosti v Košickom kraji je nedostatok zariadení starostlivosti o deti v predškolskom veku, čo nepriaznivo ovplyvňuje celkovú zaškolenosť detí a návrat žien po materskej dovolenke na trh práce. Zároveň sa limituje využívanie predškolského vzdelávania na vytváranie (zvyšovanie) študijných schopností a sociálnu integráciu detí. Nedostatok predškolských zariadení nie je taký výrazný z dôvodu vysokej miery nezamestnanosti (aj žien) v Košickom kraji. Ak však chceme prispieť k riešeniu nezamestnanosti, nezaobíde sa to bez zvýšenia kapacity zariadení starostlivosti o deti v predškolskom veku.

5.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť materských škôl je investičnou územnou jednotkou úroveň obce (LAU2), nakoľko obce sú zriaďovateľmi materských škôl.

Prijatím zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, sa začal proces decentralizácie štátnej správy aj v oblasti regionálneho školstva a na obce postupne prešla zriaďovateľská kompetencia vo vzťahu k základným školám, materským školám a školským zariadeniam.

Obce ako zriaďovatelia materských škôl, ktorých činnosť financujú z vlastných finančných prostriedkov, majú v kompetencii rozhodovať o problematike predškolských zariadení. Majú aktuálne informácie o stave jednotlivých zariadení a zároveň poznajú problematiku v danej obci, ktorá vplýva na potrebu zvýšenia kapacity materských škôl. Nedostatočná kapacita materských škôl má za následok množstvo nevybavených žiadostí rodičov detí a s tým súvisiace problémy ako je nemožnosť nastúpiť do práce pre matky po materskej dovolenke, ktoré by prinieslo zlepšenie príjmovej situácie mladých rodín a zabezpečenie prístupu ku kvalitnejším verejným službám v oblasti predškolskej výchovy.

Preto sú obce definované ako územné investičné jednotky. V priebehu realizácie jednotlivých projektov bude možné vyhodnocovať účinnosť investícií pre každú investičnú jednotku samostatne a tiež bude možné v kritériách na základe objektívneho porovnania určiť priority.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príľahlých obcí, teda spolu s mestskými časťami ide o 52 územných jednotiek.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	Obec (LAU2) Obce ako zriaďovatelia materských škôl majú vo svojej kompetencii rozhodovať o problematike materských škôl, majú aktuálne a presné informácie o stave jednotlivých zariadení a zároveň poznajú problematiku v danej obci	Nedostatočná kapacita (hodnotiace)	Celkový počet zapísaných detí v materských školách za posledné 3 roky / celkový počet detí vo veku 3-5 rokov za posledné 3 roky	Okresný úrad Košice, odbor školstva; Štatistický úrad SR	Kritérium nedostatočnej kapacity materských škôl je jedným z najdôležitejších v súvislosti s cieľom, ktorým je zvyšovanie zaškolenosti detí. Nedostatok kapacít materských škôl je v súčasnosti mimoriadne závažný problém, ktorý predstavuje bariéru pre zamestnanosť žien a tým má vplyv na mladé rodiny, ktoré nemôžu naplno využívať svoj pracovný potenciál a tým zvyšovať príjem domácnosti. Zároveň je veľmi dôležitou potreba poskytnúť deťom v predškolskom veku možnosť navštevovať materské školy, ktoré zameraním svojej činnosti (výchova a vzdelávanie) pripravujú deti na vstup do základnej školy, prípadne na zameranie ich ďalšieho vzdelávania. Je nepochybné, že dieťa v predškolskom veku má potrebu získavať vedomosti, nadväzovať sociálne kontakty, rozvíjať svoj intelekt v kolektíve a na to sú práve materské školy nenahradiťelné.
		Nevybavené žiadosti (hodnotiace)	Celkový počet nevybavených žiadostí za posledné 3 roky / celkový počet zapísaných detí v materských školách za posledné 3 roky	Okresný úrad Košice, odbor školstva	Kritérium nevybavených žiadostí poukazuje na nedostatok kapacít materských škôl, čo je v súčasnosti mimoriadne závažný problém najmä väčších, prípadne spádových miest. Neprijatie dieťaťa do materskej školy predstavuje bariéru pre zamestnanosť žien a tým má vplyv na mladé rodiny, ktoré nemôžu naplno využívať svoj pracovný potenciál a tým zvyšovať príjem domácnosti. Zároveň je veľmi dôležitou potreba poskytnúť deťom v predškolskom veku možnosť navštevovať materské školy, ktoré zameraním svojej činnosti (výchova a vzdelávanie) pripravujú deti na vstup do základnej školy, prípadne na zameranie ich ďalšieho vzdelávania. Je nepochybné, že

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
					dieťa v predškolskom veku má potrebu získavať vedomosti, nadväzovať sociálne kontakty, rozvíjať svoj intelekt v kolektíve a na to sú práve materské školy nenahraditeľné.
		Živorodenosť (hodnotiace)	Priemer miery živorodenosti za obdobie 2011 – 2013	Štatistický úrad SR	Kritérium živorodených detí v súvislosti so zvyšovaním zaškolenosti detí je v priamej súvislosti, nakoľko ak sa v konkrétnej lokalite narodí veľa detí, signalizuje to do nasledujúcich rokov potrebu zvyšovania kapacít v materských školách z dôvodu vyššieho záujmu o umiestnenie detí. Naopak lokality, kde je nižší prírastok novonarodených detí môžu predpokladať zastabilizovanie situácie, nemusia kapacity materských škôl zvyšovať, ale môžu sa zamerať na skvalitňovanie ich činnosti.
		Obyvateľstvo v reprodukčnom veku (hodnotiace)	Počet obyvateľov v reprodukčnom veku za posledné 3 roky / počet zapísaných detí v materských školách za posledné 3 roky	Štatistický úrad SR	Obyvatelia v reprodukčnom veku predstavujú do budúcnosti potenciálnych rodičov detí, ktoré sa narodia v budúcom období a budú mať záujem navštevovať materské školy. Pokiaľ kritérium dáva do pomeru počet obyvateľov v reprodukčnom veku s počtom zapísaných detí (kapacitou) v materských školách, má za cieľ získať údaje o situácii, ktorá môže nastať v budúcom období a zároveň porovnať podiel potenciálnych rodičov ku kapacitným možnostiam materských škôl.
		Podiel Rómov (hodnotiace)	Percentuálne zastúpenie Rómov na celkovom počte obyvateľstva	Atlas rómskych komunít na Slovensku 2013, http://www.employment.gov.sk/sk/rodi-na-socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-	Miera participácie rómskych detí na predškolskom vzdelávaní je v porovnaní s nerómskou populáciou výrazne nižšia. Práve predškolské vzdelávanie môže mať najmä v prípade detí zo slabšieho socioekonomického prostredia výrazne pozitívny vplyv, ktorý je ťažké dosiahnuť v neskoršom veku. Preto vytvorením kapacít

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
				<u>vylucene-spolocenstva/dokumenty.html</u> <u>Štatistiky obce</u>	pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia a následne ich prijatím do materských škôl, by sa priamo zvyšovala zaškolenosť detí. Pozitívny vplyv výchovy a vzdelávania týchto detí by mohol ovplyvniť bezproblémový vstup do základnej školy a vytvoriť základ pre výchovu a vzdelávanie v neskoršom veku.

6. Základné školy

Počet škôl i počet žiakov v Košickom kraji má klesajúci trend. Tento trend súvisí s demografickým vývojom a postupným znižovaním podielu predproduktívnej zložky obyvateľstva, čo sa odráža v následnej racionalizácii siete škôl a školských zariadení.

Počet základných škôl v Košickom kraji v rokoch 2008 až 2014 poklesol z 320 na 310. Z celkového počtu základných škôl v Košickom kraji je 284 štátnych (91,6%), 8 súkromných a 18 cirkevných. Základné školy v Košickom kraji navštevovalo v roku 2014 spolu 67 043 žiakov, oproti roku 2008 ich počet poklesol o viac ako 4 000 žiakov. Vo funkčnom území mesta Košice bolo v roku 2014 spolu 66 základných škôl, ktoré navštevovalo 21 107 žiakov (31,5% žiakov základných škôl v Košickom kraji).

Tabuľka 11 – Vývoj počtu základných škôl a počtu žiakov v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet základných škôl	320	319	318	317	316	314	310
Počet žiakov v ZŠ	71 309	70 218	69 616	69 010	68 340	67 631	67 043
Mestská funkčná oblasť mesta Košice							
Počet základných škôl	65	65	66	66	66	66	66
Počet žiakov v ZŠ	22 760	22 224	22 014	21 756	21 389	21 289	21 107

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

6.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti základných škôl

Výsledky testovania žiakov ZŠ naznačujú, že medziročne dochádza k zhoršovaniu gramotnosti žiakov základných škôl, či už ide o jazykovú, čitateľskú, matematickú, prírodovednú alebo IKT gramotnosť. Riešením by mohlo byť technické vybavenie ZŠ kvalitnými odbornými učebňami. V rámci zamerania Košického kraja na informačné technológie a kreatívne odvetvia, bude potrebné dobudovať aj odborné učebne pre tieto odvetvia s cieľom vytvoriť kritickú masu absolventov ZŠ, ktorá by bolo liahňou talentov pre ďalšie štúdium na stredných a vysokých školách v uvedených oblastiach.

6.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť základných škôl je investičnou územnou jednotkou úroveň obce (LAU2), nakoľko procesom finančnej decentralizácie sa na obce preniesla kompetencia preneseného výkonu štátnej správy v oblasti školstva. Obec v súlade so zákonom 596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zriaďuje školy. Zriadením materských a základných škôl vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie, zabezpečuje plnenie povinnej školskej dochádzky. Obec sa poskytovaním služieb a zabezpečovaním podmienok v súlade so zákonom stáva garantom poskytovania predprimárneho, primárneho a sekundárneho vzdelania. Zároveň, z dôvodu ekonomického využitia budov a priestorov škôl, ktorých je zriaďovateľom, je v mnohých prípadoch obec aj poskytovateľom celoživotného vzdelávania.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príľahlých obcí, teda spolu s mestskými časťami je to 52 územných jednotiek.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 2.2.2: Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	Obec (LAU2) Obec je zriaďovateľom škôl, poskytovaním služieb a zabezpečením podmienok v súlade so zákonom sa stáva garantom poskytovania predprimárneho, primárneho a sekundárneho vzdelania.	Obec so základnou školou (selektívne)		Ústav informácií a prognóz školstva	Posúdenie investičného potenciálu v záujme zlepšenia kľúčových kompetencií žiakov má zmysel realizovať v súčasných podmienkach nastavenia IROP len v takých obciach, ktorých súčasťou občianskej vybavenosti je základná škola. Z tohto dôvodu je nevyhnutné pre ďalšiu analýzu pracovať len s obcami so základnou školou.
		Obec so základnou školou s ročníkmi 1-9 (selektívne)		Ústav informácií a prognóz školstva	V záujme dosiahnutia maximálnej efektívnosti vynaložených prostriedkov EÚ je vhodné obce s malotriedkou ďalej neposudzovať, keďže ich kapacita je obmedzená počtom otvorených ročníkov, spravidla do 5. ročníka.
		Počet žiakov na školu (hodnotiace)	Počet žiakov všetkých škôl delený počtom škôl v IÚJ, priemer za posledné 3 roky	Ústav informácií a prognóz školstva	Väčší počet žiakov v obci garantuje častejšie využitie učební. Rozvoj kompetenčných zručností v celom rozsahu povinnej školskej dochádzky pri väčšom množstve absolventov školy zabezpečí následne lepšie smerovanie žiakov k profesijnej orientácii žiakov v súlade s požiadavkami regiónu.
		Testovanie deviatakov T9 - SJ (hodnotiace)	Priemer hodnôt T9-SJ všetkých základných škôl v IÚJ, priemer za posledné 3 roky	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (skoly.ineko.sk)	Zabezpečenie dobrých výsledkov v testovaní ovplyvňuje pripravenosť žiakov pre ďalšie štúdium, je predpokladom umiestniteľnosti absolventov školy na stredných školách rôzneho typu.
		Testovanie deviatakov T9 - M (hodnotiace)	Priemer hodnôt T9-M všetkých základných škôl v IÚJ, priemer za posledné 3 roky	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (skoly.ineko.sk)	Zabezpečenie dobrých výsledkov v testovaní ovplyvňuje pripravenosť žiakov pre ďalšie štúdium, je predpokladom umiestniteľnosti absolventov školy na stredných školách rôzneho typu.
		Využitie IKT v škole (hodnotiace)	Súčet hodnôt využívania IKT všetkých škôl delený počtom škôl v IÚJ, priemer za posledné 3 roky	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (skoly.ineko.sk)	Práca s IKT je predpokladom rozvoja kompetenčných zručností. Obec, resp. škola prostredníctvom rôznych krúžkov a kurzov umožní okrem kvalitného profesného

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
					rozvoja aj možnosť rekvalifikácie a zvyšovanie pracovných príležitostí v rámci požiadavky obce/ regiónu. Zámerom je zvýšenie odbornosti, gramotnosti žiakov a vytvorenie základov pre ich profesionálne zručnosti s perspektívnym využitím získaných poznatkov v danom regióne.

7. Stredné školy

Počet stredných odborných škôl v Košickom kraji sa od roku 2008 znížil o 12 škôl (štátnych) na 59 škôl, z tohto počtu je 44 štátnych škôl (74,6%), 11 súkromných a 4 cirkevné. V rámci denného štúdia SOŠ v roku 2014 navštevovalo 20 181 žiakov (oproti roku 2008 pokles o 6 tisíc žiakov). V Košickom kraji bolo v roku 2014 evidovaných 36 gymnázií (oproti roku 2008 zníženie o 1 školu), z toho je 23 štátnych (63,9%), 6 súkromných a 7 cirkevných. Škôl s bilingválnym vyučovaním je 10, z toho 7 s anglickým jazykom a po jednej s francúzskym, nemeckým a španielskym jazykom. Gymnázia navštevovalo v roku 2014 v rámci denného štúdia 11 644 žiakov, oproti roku 2008 sa ich počet znížil o 3 077 žiakov (pokles o 20%). Opačný trend vo vývoji počtu žiakov je na konzervatóriách, keď 4 konzervatória v Košickom kraji v roku 2014 navštevovalo 962 žiakov a ich počet oproti roku 2008 vzrástol o viac ako 90%.

Vo funkčnom území mesta Košice sa nachádzajú stredné školy len v samotnom meste Košice. V roku 2014 bolo v meste Košice spolu 29 stredných odborných škôl, ktoré navštevovalo 11 489 žiakov (56,9% žiakov stredných odborných škôl v Košickom kraji), 20 gymnázií s počtom 6 384 žiakov (54,8% žiakov stredných odborných škôl v Košickom kraji) a všetky 4 konzervatória.

Tabuľka 12 – Vývoj počtu stredných škôl a počtu žiakov v Košickom kraji v rokoch 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet stredných odborných škôl	71	69	67	60	59	59	59
Počet žiakov v SOŠ	26 226	25 490	24 345	22 519	21 346	20 407	20 181
Počet gymnázií	37	36	36	36	35	36	36
Počet žiakov v gymnáziách	14 721	14 013	13 252	12 827	12 205	11 753	11 644
Počet konzervatórií	3	4	3	4	4	4	4
Počet žiakov v konzervatóriách	502	471	400	864	912	924	962
Mesto Košice							
Počet stredných odborných škôl	33	33	32	29	30	29	29
Počet žiakov v SOŠ	14 444	14 021	13 949	12 927	12 283	11 689	11 489
Počet gymnázií	20	20	20	20	19	20	20
Počet žiakov v gymnáziách	7 758	7 533	7 171	6 900	6 676	6 451	6 384
Počet konzervatórií	3	4	3	4	4	4	4
Počet žiakov v konzervatóriách	502	471	400	864	912	924	962

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

7.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti stredných škôl

Celoživotné vzdelávanie sa stáva neoddeliteľnou súčasťou požiadaviek trhu práce. Preto je potrebné zvyšovať kvalitu stredoškolského vzdelávania v spolupráci a podľa požiadaviek trhu práce. Podporou činnosti 10 COVP (centrá odborného vzdelávania a prípravy), ktoré poskytujú aj rekvalifikačné kurzy v rámci celoživotného vzdelávania, zlepšíme podmienky pre zvýšenie účasti žiakov na praktickom vyučovaní. Zároveň pre potreby kreatívnej ekonomiky bude potrebné vybudovať nové COVP pre kreatívne odvetvia.

7.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť stredných škôl je investičnou územnou jednotkou úroveň kraja (NUTS3). Z hľadiska štruktúry hospodárskych odvetví je potrebné vnímať región je ako relatívne nedeliteľný celok. Práve odvetvová štruktúra hospodárstva je určujúcim ukazovateľom pre analýzu odborného vzdelávania a prípravy. V oblasti odborného vzdelávania je jasne

identifikovateľná spádovosť regiónu smerujúca hlavne do krajského mesta Košice. Rovnako je tomu aj v dochádzke do zamestnania, resp. za službami.

Pre pokrytie potrieb jednotlivých odvetví na počet absolventov je vo väčšine prípadov postačujúci nižší počet stredných odborných škôl, v niektorých prípadoch je pre konkrétne odvetvie vytvorené len jedna škola zameraná na danú oblasť. Z tohto pohľadu nie je teda logické deliť územie Košického kraja na menšie integrované územné jednotky, nakoľko celé územie kraja predstavuje v tomto zmysle jednu spádovú oblasť a z hľadiska odborného vzdelávania jeden celok.

Zvolená investičná územná jednotka na úrovni NUTS3 tiež poskytuje priestor pre získanie relevantných štatistických údajov, pričom stredné odborné školstvo ako jedna z prenesených kompetencií vyšších územných celkov je často skúmaná a hodnotená práve na tejto úrovni. Rovnako údaje týkajúce sa hospodárskych ukazovateľov sú vhodne spracované na úrovni krajov. Umožní sa tak optimálne sledovanie trendov v hospodárskej štruktúre a potreba prispôsobenia odborného vzdelávania na tento vývoj.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na praktickom vyučovaní	Kraj (NUTS 3) Z hľadiska štruktúry hospodárskych odvetví je potrebné vnímať región je ako relatívne nedeliteľný celok. Práve odvetvová štruktúra hospodárstva je určujúcim ukazovateľom pre analýzu odborného vzdelávania a prípravy. V oblasti odborného vzdelávania je jasne identifikovateľná spádovosť regiónu smerujúca hlavne do krajského mesta Košice. Rovnako je tomu aj v dochádzke do zamestnania, resp. za službami.	Dominantné odbory stredných odborných škôl (Selektívne)	Evidovaný počet žiakov v konkrétnom študijnom odbore na školách v okrese počtom žiakov vyšším ako 100 (šk. rok 2013/2014)	Ústav informácií a prognóz školstva	Využitie selektívneho kritéria má za následok elimináciu odborov, ktoré svojím zameraním nie sú v súčasnosti schopné prilákať dostatočné množstvo študentov. Investícia prostriedkov IROP do takýchto neperspektívnych odborov by nebola efektívna, cieľom je podporiť najvýznamnejšie študijné odbory a to z hľadiska tak kvalitatívneho, ako aj kvantitatívneho.
		Počet žiakov v študijnom odbore (hodnotiace)	Evidovaný počet žiakov v konkrétnom študijnom odbore na školách	Ústav informácií a prognóz školstva	Počet žiakov v študijnom odbore vo výraznej miere vyjadruje význam študijného odboru vo vzdelávacej štruktúre regiónu. Podpora IROP by mala byť smerovaná prioritne na školy v študijných odboroch, ktoré majú najväčší potenciál pre ďalší rozvoj a získanie nových žiakov. Je preto dôležité definovať, o ktoré odbory je v súčasnosti v regióne najväčší záujem zo strany študentov. Taktiež pre zabezpečenie udržateľnosti investície je vhodné prioritne podporovať študijné odbory s dostatočným počtom študentov, ktoré zabezpečia kontinuitu odbornej výučby v podmienkach Košického regiónu.
		COVP v študijnom odbore (selektívne)	Počet existujúcich COVP v konkrétnom odbore	http://rsbv.sk/kontakt/centra_odborneho_vzdelavania_a_prip_ravy	V zmysle podmienok IROP bude podpora smerovaná na centrá odborného vzdelávania a prípravy vytvorených v zmysle podmienok zákona č. 184/2009 Z.z. o odbornom vzdelávaní, čím sa zabezpečí koncentrácia finančnej podpory pre špičkové vzdelávacie zariadenia a zároveň sa zabráni duplicitnej podpore viacerých stredných škôl s rovnakým odborným zameraním, čo je v súlade so zámerom racionalizácie siete škôl. Koncentrácia prostriedkov len na vybrané školské zariadenia je dôležitá pre dosiahnutie

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
					maximálneho rozvojového efektu za vynaložené finančné prostriedky, pričom táto koncentrácia bola jednou z podmienok Európskej komisie pri schvaľovaní rámca IROP. Práve centrá odborného vzdelávania a prípravy majú v zmysle zákona koncentrovať vzdelávaciu funkciu pre konkrétny odbor a zameranie. Stanovením podmienky COVP sa tiež zamedzí smerovaniu prostriedkov na neperspektívne školy bez reálnej spolupráce so zamestnávateľmi, na školy s nízkym počtom študentov a na školy s nedostatočným potenciálom pre ďalší komplexný rozvoj vrátane celoživotného vzdelávania.
		Podiel študentov na odbornom výcviku a praxi (hodnotiace)	Podiel počtu študentov, ktorí sa zúčastňujú odborného výcviku a praxe na celkovom počte študentov v danom odbore	Ústav informácií a prognóz školstva	V zmysle podmienok IROP budú prostriedky využité na podporu rozvoja centier odborného vzdelávania a prípravy, ktorých hlavnou úlohou je podľa zákona o odbornom vzdelávaní a príprave poskytovať odborné vzdelávanie a prípravu na výkon daného povolania a odborných činností. Veľký význam je preto potrebné klásť práve na odbornú/praktickú zložku vyučovacieho procesu. Práve školy a odbory, ktoré už v súčasnosti v značnej miere presadzujú odborný výcvik ako neoddeliteľnú súčasť prípravy žiakov, majú najväčší potenciál pre ďalší rozvoj odbornej prípravy a praxe s podporou prostriedkov IROP.
		Miera absolventskej nezamestnanosti (hodnotiace)	Podiel počtu absolventov študijného odboru k celkovému počtu nezamestnaných absolventov za posledné dva roky	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Ukazovateľ miery absolventskej nezamestnanosti priamo definuje úspešnosť škôl / študijných odborov v príprave vhodných absolventov pre uplatnenie na trhu práce. Vysoký podiel absolventskej nezamestnanosti naznačuje nepomer medzi vzdelávaním a potrebami trhu práce a môže byť spôsobený nevhodným nastavením

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
					vzdelávacieho procesu v danom odbore, prípade jeho presýtenosťou, teda vyšším počtom absolventov, než je trh práce schopný absorbovať. V oboch prípadoch tak študijný odbor produkuje absolventov, ktorí nie sú schopní sa uplatniť v praxi, čím prispieva k zvyšovaniu nezamestnanosti. Prostriedky podpory IROP by nemali byť využité na podporu neperspektívnych odborov, preto je toto kritérium veľmi dôležité.
		Uchádzači o zamestnanie do 25 rokov (hodnotiace)	Evidovaný počet uchádzačov o zamestnanie vo veku do 25 rokov podľa ukončeného študijného odboru	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Evidovaný počet uchádzačov o zamestnanie podľa študijného odboru je doplnkovým ukazovateľom k miere nezamestnanosti absolventov škôl. Pri selekcii uchádzačov o zamestnanie do 25. roku sa ukazuje, do akej miery sú absolventi konkrétneho študijného odboru schopní sa uplatniť na trhu práce a udržať si zamestnanie v období po ukončení vzdelávania. Vysoký počet uchádzačov o zamestnanie naznačuje nesúlad medzi profilom absolventa v danom odbore a požiadavkami trhu práce. Ak získané odborné vedomosti a prax neumožňujú absolventom uplatnenie na trhu práce, je potrebné zmeniť nastavenie výučby v študijnom odbore a prispôbiť ho na požiadavky praxe.
		Počet nezamestnaných v odvetví (hodnotiace)	Celkový počet uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie ekonomických činností NACE podľa posledného zamestnania bezprostredne pred evidenciou	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR	Nezamestnanosť v odvetví definuje jeho pozíciu v hospodárskej štruktúre regiónu. Vysoký počet uchádzačov o zamestnanie naznačuje stagnáciu daného odvetvia, prípadne nesúlad medzi počtom uchádzačov o zamestnanie a reálnymi potrebami trhu práce. V každom prípade nie je vhodné, aby študijné odbory v takejto situácii produkovali ďalších absolventov v týchto odboroch, pričom ich šanca na okamžité

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
					uplatnenie je nízka. Z tohto dôvodu bude podpora IROP smerovaná najmä do tých odborov, ktoré sa čo najviac dokážu prispôsobiť požiadavkám trhu práce.

8. Zdravotná a ambulantná starostlivosť

Zdravotnícka infraštruktúra v Košickom kraji je tvorená sieťou zdravotníckych zariadení prevádzkovaných verejnými i neverejnými poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti.

Zdravotníctvo je odvetvím, ktorého základným poslaním je navrátiť zdravie chorým, udržiavať a zlepšovať kvalitu zdravia všetkým klientom – obyvateľom, patrí k vysoko regulovaným odvetviam zo strany štátu. Napriek tomu je každý občan zodpovedný za svoje zdravie, pričom štát sa sústreďuje predovšetkým na vytváranie legislatívneho prostredia pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti v štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadeniach, na opatrenia v oblasti ochrany a podpory zdravia, pri zabezpečovaní dostupnosti zdravotnej starostlivosti, kontrole jej kvality, organizovaní celospoločenských preventívnych programov a pod. To sa odráža v zmenách v organizácii a riadení zdravotníctva, ktoré prechádza decentralizáciou a demonopolizáciou – vplyv štátu sa oslabuje odovzdávaním kompetencií samosprávnym krajom, mestám, obciam, profesijným organizáciám a pod.

Zdravotný stav obyvateľov Slovenska vrátane obyvateľov územia Košického kraja nie je veľmi priaznivý. Ovplyvňuje ho predovšetkým životný štýl, zhoršená kvalita životného prostredia v niektorých regiónoch, nezamestnanosť, sociálna situácia a nevhodné bytové podmienky časti populácie (marginalizované skupiny obyvateľstva, rómske etnikum). K významným faktorom ovplyvňujúcim zdravotný stav rómskeho obyvateľstva patria aj: nedostatočné vzdelanie tejto skupiny obyvateľstva, stagnácia ekonomiky a ekonomická kríza a nedostatočná integrácia Rómov.

Socioekonomické charakteristiky územia Košického kraja z pohľadu zdravotného stavu tvoria:

- výdavky domácností na zdravotníctvo
- štruktúra ekonomiky
- zdravotný stav obyvateľstva (štruktúra úmrtnosti)
- index chudoby (sociálne vylúčené obyvateľstvo)
- demografická regionalizácia a/populačné procesy (stredná dĺžka života, ekonomická závislosť obyvateľstva...)

Zdravotný stav obyvateľstva úzko súvisí so socioekonomickým postavením obyvateľstva, demografickým vývojom obyvateľstva a vybavenosťou územia infraštruktúrou.

Socioekonomické postavenie obyvateľov Košického kraja vyjadruje najmä miera nezamestnanosti, príjmy a výdavky domácnosti (s dôrazom na zdravotníctvo), priemerná mesačná hrubá nominálna mzda. V celkovom hodnotení najlepšia situácia je v meste Košice, najhoršia situácia v okrese Košice – okolie. Priemerná domácnosť v Košickom kraji vynaložila v roku 2013 na zdravotníctvo 2,8% z priemerného príjmu domácnosti, čo predstavovalo sumu 8,12 EUR mesačne (rovnako ako na alkoholické nápoje). Oproti roku 2012 poklesla priemerná doba trvania pracovnej neschopnosti z dôvodu choroby na priemerne 47 dní (o 8 dní), kleslo aj priemerné percento pracovnej neschopnosti na 3,37% (medziročne o 0,99%).

Priemerná dĺžka života bola v roku 2013 v Košickom kraji 75,3 roka. Podiel zamestnancov v sociálnych službách a v zdravotníctve tvorí 13,7% a počas posledných troch rokov mal klesajúcu tendenciu. V najbližších rokoch sa očakáva nárast podielu zamestnancov najmä v sociálnych službách.

Z hľadiska hustoty obyvateľstva bude potrebné zabezpečiť dostupnosť služieb zdravotnej starostlivosti vo všetkých okresoch okrem okresov Michalovce, Spišská Nová Ves, Trebišov a mestskej funkčnej oblasti Košice.

Zdravotnú starostlivosť v Košickom kraji poskytujú poskytovatelia ambulantnej, ústavnej zdravotnej starostlivosti, záchrannej zdravotnej služby a lekárenskej starostlivosti.

Poskytovatelia ústavnej zdravotnej starostlivosti sú v rámci Košického kraja rozmiestnení najmä v sídlach s vyšším počtom obyvateľov. Predmetné zdravotnícke zariadenia poskytujú svoje služby v rámci spádovej oblasti s prihliadnutím na garanciu slobodnej voľby poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Počet ústavných zdravotníckych zariadení v rámci kraja je vzhľadom k počtu obyvateľov dostatočný. Špecializovaná ambulantná starostlivosť je rovnako sústredená najmä do krajského a okresných miest. Jej koncentrácia v menších sídlach je najmä v závislosti od počtu obyvateľov nižšia.

Všeobecná ambulantná starostlivosť má v rámci kraja dostatočné zastúpenie. Jej slabšie zastúpenie môžeme sledovať v južných a severných oblastiach trebišovského, južných oblastiach rožňavského a michalovského okresu. V roku 2011 bolo najviac poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (nad 20) sústredených v mestách (okrem krajského mesta): Michalovce, Spišská Nová Ves, Trebišov, nasledované okolím mesta Gelnica, Sobrance.

Všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť v kraji (december 2013) poskytuje 524 poskytovateľov všeobecnej ambulantnej starostlivosti. Z tohto počtu je 333 všeobecných lekárov pre dospelých a 191 všeobecných lekárov pre deti a dorast.

Počet úväzkov všeobecných lekárov pre dospelých je 315,48 a pracujú v 199 kontaktných miestach, u pediatrov je to 178,67 úväzkov v 93 kontaktných miestach.

Tabuľka 13 – Porovnanie súčasného stavu všeobecných lekárov pre dospelých v Košickom kraji (december 2013)

Okres	Hlavné kontaktné miesto (KM)		Počet úväzkov na KM (súčasný stav)	Ďalšie kontaktné miesta		
	Mesto	Adresa		Počet KM	úväzky	úväzok/KM
Gelnica	Gelnica	Slovenská	2	11	7,5	0,682
Košice	Košice	Trieda SNP	14,2	3	5,2	1,733
Košice	Košice	Rastislavova	11	7	15,1	2,157
Košice	Košice	Lúčna	14	9	15,6	1,733
Košice	Košice	Cottbuská	5	6	10,7	1,783
Košice	Košice	Čs. armády	5	5	5,5	1,100
Košice	Košice	Komenského	4,5	5	9	1,800
Košice	Košice	Maršála Koneva	6	1	3	3,000
Košice – okolie	Košice			20	15,9	0,795
Košice – okolie	Moldava nad Bodvou	Čs. armády	5	7	7,2	1,029
Michalovce	Michalovce	Nám. Osloboditeľov	6	6	10,5	1,750
Michalovce	Michalovce	Štefánikova	4	8	10,83	1,354
Michalovce	Strážske			4	3	0,750
Michalovce	Veľké Kapušany	Z. Fábryho	3,4	9	11,1	1,233
Rožňava	Rožňava	Štítnická	4	24	20,1	0,838
Sobrance	Sobrance	Hollého	3	6	5,6	0,933
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves	Šafárikovo nám.	4	8	13,75	1,719
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves			6	7,5	1,250
Spišská Nová Ves	Krompachy	Štúrova	2	7	6	0,857
Trebišov	Trebišov	SNP	4,5	10	13,9	1,390
Trebišov	Kráľovský Chlmec	Nemocničná	4	10	10,9	1,090
Trebišov	Sečovce	Darg. hrdinov	3	5	3	0,600

Zdroj: KSK

Zariadenia na poskytovanie jednoduchovej zdravotnej starostlivosti

Sú určené na vykonanie chirurgických výkonov v príslušných špecializačných odboroch alebo na vykonanie takých diagnostických výkonov a liečebných výkonov, pri ktorých sa predpokladá, že zdravotný stav osoby bude vyžadovať nepretržitý pobyt osoby na lôžku nepresahujúci 24 hodín. Tento druh zdravotníckeho zariadenia je v súčasnosti v rozvoji a je možné očakávať postupný nárast ich počtu.

Polikliniky

Sú to súbory vzájomne spoločne a jednotne organizovaných ambulancií všeobecnej zdravotnej starostlivosti, ambulancií špecializovanej zdravotnej starostlivosti a zariadení spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek prevádzkovaných spravidla na jednom spoločnom mieste poskytovania zdravotnej starostlivosti. V roku 2010 prevádzkovali na území Košického kraja polikliniky 4 spoločnosti: Medicínske centrum Košice, Poliklinika Terasa s.r.o. Košice, Ergomed s.r.o. Košice, Mestská poliklinika Sečovce.

Lekárska služba prvej pomoci (ďalej LSPP)

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 640/2008 Z.z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti aj v zmysle analýzy Ministerstva zdravotníctva SR vykonanej v r. 2009 bola verejná minimálna sieť poskytovateľov lekárskej služby prvej pomoci (ďalej LSPP) v Košickom kraji predimenzovaná. Na základe výsledkov uvedenej analýzy, zhodnotenia jestvujúceho stavu a v súlade s požiadavkami profesijných organizácií Ministerstvo zdravotníctva SR odporúčalo samosprávnym krajom optimalizovať sieť ambulancií LSPP, a to najmä v zmysle zníženia ich celkového počtu pri zohľadnení skutočného počtu lekárov v každom určenom zdravotnom obvode a pri zachovaní primeranej geografickej dostupnosti LSPP pre občanov. Cieľom mala byť koncentrácia väčšieho počtu lekárov pre jedno miesto výkonu LSPP, zníženie počtu služieb jednotlivých lekárov a lepšia alokácia a využitie prostriedkov zdravotných poisťovní pre primeranejšie ohodnotenie lekárov a sestier na LSPP. V Košickom kraji bolo potrebné prehodnotiť opodstatnenosť existencie lekárskej služby prvej pomoci vo všeobecnej ambulantnej starostlivosti v Gelnici, Krompachoch, Kráľovskom Chlmci a vo Veľkých Kapušanoch, kde bol a je nedostatok poskytovateľov zdravotnej starostlivosti povinných v zmysle §79 ods. 1 písm. v zák. č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti ... vykonávať lekársku službu prvej pomoci, zabezpečiť vo všetkých okresoch nepretržitosť poskytovania lekárskej služby prvej pomoci a v rámci celého kraja optimalizovať počet zubno-lekárskejších služieb prvej pomoci.

Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS)

Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS) zabezpečujúce komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť v koordinácii s ambulantnou a ústavnou starostlivosťou ako aj opatrovateľskou starostlivosťou, ktorú poskytujú orgány sociálneho zabezpečenia narážajú na limity určené zo strany zdravotných poisťovní, ktorý je nedostatočný, až obmedzujúci.

V Košickom kraji fungovalo v roku 2011 celkom 29 ADOS, z toho 2 ADOS štátne – v Košiciach a Michalovciach.

So špeciálnym zameraním na psychiatrických pacientov funguje v rámci kraja jediná ADOS so sídlom v Michalovciach.

Vychádzajúc z legislatívnych pravidiel a z prepočtu na počet obyvateľov – v Košickom kraji chýbali v roku 2011 2 ADOS, a to pre okres Košice – okolie.

Najväčšia koncentrácia ADOS je opäť sústredená do väčších sídel. Veľmi slabé zastúpenie majú agentúry najmä v okolí Sečoviec, Veľkých Kapušian, Kráľovského Chlmca, Čiernej nad Tisou, Moldavy nad Bodvou a Gelnice.

Mobilný hospic

Je to domáca starostlivosť vykonávaná pracovníkom hospicu. Verejná minimálna sieť je ustanovená najmenej jedným mobilným hospicom na územie kraja. V Košickom kraji je jeden mobilný hospic Spišská katolícka charita.

Zdravotnícke zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti

Sú určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti osobám, ktorých zdravotný stav vyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti spojené s predpokladaným pobytom na lôžku v zdravotníckom zariadení presahujúcim 24 hodín. V analytickej časti RIÚS sa detailne táto oblasť neanalyzuje.

Zamestnancov pracujúcich v zdravotníctve SR z roka na rok ubúda. Podľa štatistických ukazovateľov klesol v sledovanom období od roku 2000 do roku 2004 počet zdravotníckych zamestnancov o takmer 6,5 tis. Tento výrazný pokles je možné sledovať najmä v kategórii zdravotných sestier. V súvislosti s miernym poklesom počtu lekárov súvisí aj nárast počtu obyvateľov pripadajúcich na jedného lekára. Kým v roku 2000 pripadalo na jedného lekára 263 ľudí, v roku 2004 pripadalo na jedného lekára už 270 obyvateľov. V roku 2013 v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb pracovalo 8 435 pracovníkov, čo predstavovalo celkovo 10% podiel na zamestnanosti v Košickom kraji. Až 10,5% obyvateľov pracuje v rizikových prevádzkach.

Slovenské zdravotníctvo má pretrvávajúce problémy v oblasti neúmerneho využívania ambulantnej zdravotnej starostlivosti, nedostatočne rozvinutej jednodňovej ambulantnej starostlivosti, preferovania ústavnej zdravotnej starostlivosti v ekonomicky zaostalejších regiónoch. Stále viac sa v praxi prejavuje nedostatok kvalifikovaných pracovníkov - najmä všeobecných a zubných lekárov, patológov, anesteziológov, ale aj sestier.

Zo štatistických zdrojov vyplýva, že v roku 2009 bolo v rámci kraja evidovaných 6 053 pracujúcich zdravotných sestier v zdravotníctve. Od roku 2000 dochádza každoročne k poklesu počtu zdravotných sestier. Príprava na povolanie sestry je v súčasnosti pomerne náročné (štúdium prebieha na fakultách ošetrovateľstva VŠ a pokračuje v špecializačnom odbore na Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave). Povinné je celoživotné odborné vzdelávanie. Z dôvodu pomerne nízkeho ekonomického ohodnotenia práce sestier veľká časť odchádza pracovať do zahraničia. V Košickom kraji sa odbor ošetrovateľstvo študuje iba na Univerzite P. J. Šafárika v Košiciach, kde do prvého ročníka bolo prijatých 15 študentov. Niektoré zdravotnícke zariadenia už v súčasnosti zápasia s problémom nedostatku zdravotných sestier, ktorý ovplyvňuje aj plynulú prevádzku zdravotníckych zariadení. Vysokú finančnú náročnosť zdravotníckeho systému ovplyvňuje aj nedostatočné energetické hospodárenie súvisiace s nevyhovujúcim stavom budov, kde sú zdravotnícke zariadenia umiestnené.

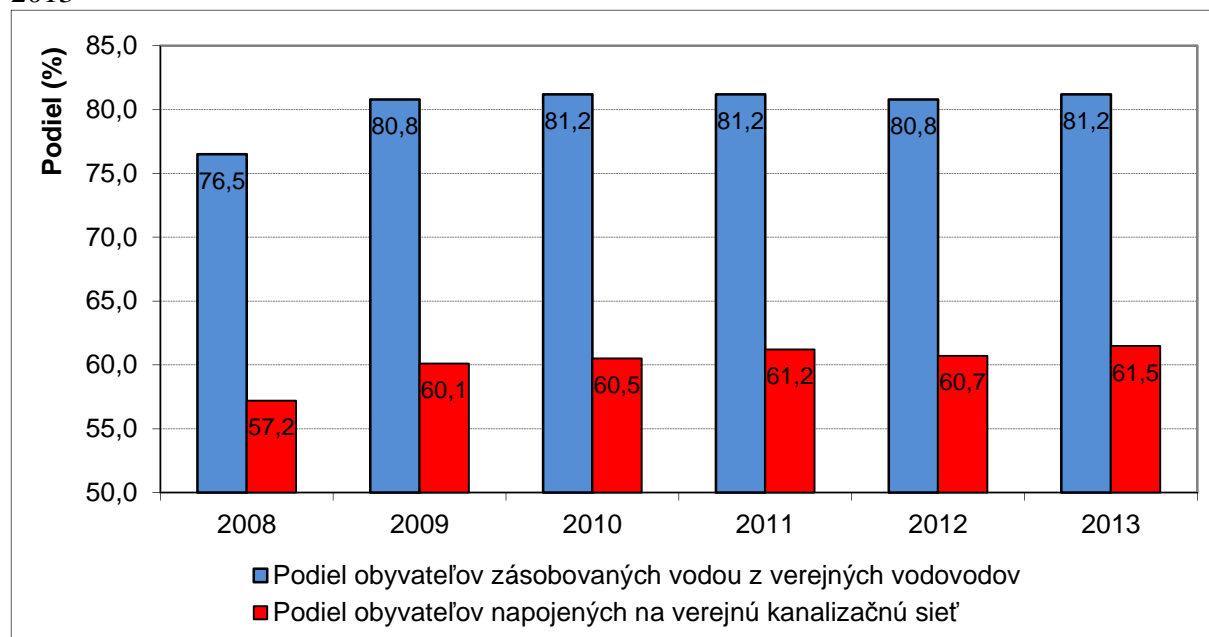
Zdravotníctvo v rámci Slovenskej republiky a jej regiónov v súčasnom období napriek výraznej finančnej poddimenzovanosti ohrozujúcej stabilitu systému, dostupnosti i kvalite poskytovaných výkonov, v podstate úspešne plní svoje poslanie a úlohy a to pri veľmi nízkych nákladoch, v porovnaní s nákladmi na zdravotnú starostlivosť v okolitých štátoch.

Prioritnou úlohou zdravotnej politiky nielen v súčasnosti, ale aj v budúcom období bude také nastavenie parametrov systému, aby sa z daných zdrojov pre poistencov poskytla medicínsky účinná a nákladovo efektívna liečba. Znamená to dosiahnutie čo najlepšieho využitia existujúcich zdrojov pri rešpektovaní reálnej výkonnosti slovenskej ekonomiky.

9. Vodovod a kanalizácia

Vodovodná sieť na území Košického kraja dosahovala v roku 2013 dĺžku 4 101km. Na verejné vodovody bolo v roku 2013 napojených 81,2% obyvateľov, čím kraj nedosahuje priemer SR (87,4%). V porovnaní s rokom 2008 sa podiel napojených obyvateľov mierne zvýšil (+4,7%). Kanalizačná sieť v Košickom kraji dosiahla v roku 2013 dĺžku 1 488km a podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu bol 61,5% obyvateľov a kraj ani v tomto ukazovateli nedosahuje celoslovenský priemer.

Graf 1 – Napojenosť obyvateľstva Košického kraja na vodovod a kanalizáciu v rokoch 2008 – 2013

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

9.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti vodovodu a kanalizácie

Na úrovni krajov SR sú vypracované plány rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ktorých cieľom je stanovenie základnej koncepcie optimálneho rozvoja zásobovania pitnou vodou a odkanalizovania a čistenia odpadových vôd sídel príslušného kraja.

9.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť vodovodu a kanalizácie je investičnou územnou jednotkou úroveň obce (LAU2), nakoľko správa vodovodnej a kanalizačnej siete musí byť v súlade s Plánom rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií v Košickom kraji, kde je ako základná jednotka definovaná aglomerácia, ktorú tvorí obec, resp. viacero obcí. Obec má možnosť rozhodnúť sa, či vodovodnú alebo kanalizačnú sieť v jej katastri bude spravovať sama, alebo zverí správu vodárenskej spoločnosti.

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 príľahlých obcí, teda spolu s mestskými časťami je to 52 územných jednotiek.

Posudzovaná oblasť ŠC	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
Výstavba kanalizačnej siete a budovanie alebo rekonštrukcia ČOV	Obec (LAU2)	Počet ekvivalentných obyvateľov v aglomerácii (selektívne)	Počet ekvivalentných obyvateľov v aglomerácii, do ktorej obec spadá; podpora do obcí do 2000 EO	MV SR	Výstavba kanalizačných sietí a budovanie alebo rekonštrukcia ČOV bude podporovaná v aglomeráciách do 2 000 EO.
		Počet obyvateľov v obci (selektívne)	Počet obyvateľov v obci od 1000 do 2000 obyvateľov; obce budú usporiadané podľa počtu obyvateľstva od najvyššieho po najnižší	ŠÚ SR	Výstavba kanalizačných sietí a budovanie alebo rekonštrukcia ČOV bude podporovaná podľa počtu obyvateľov v obci, a to v poradí od obcí najvyšším počtom obyvateľov po najnižší.
Rekonštrukcia kanalizačnej siete a vodovodná sieť	Obec (LAU2)	Počet obyvateľov v obci (hodnotiace)	Počet obyvateľov v obci; obce budú usporiadané podľa počtu obyvateľstva od najvyššieho po najnižší	ŠÚ SR	Výstavba kanalizačných sietí a budovanie alebo rekonštrukcia ČOV bude podporovaná podľa počtu obyvateľov v obci, a to v poradí od obcí najvyšším počtom obyvateľov po najnižší.
		Existencia vodárenského zdroja v obci (hodnotiace)	Obec s už existujúcim vodovodom bude zvýhodnená, dostane 1 bod, obec bez vodovodu 0 bodov.		Kritérium indikuje dostupnosť obyvateľov k nezávadnej pitnej vode. Uprednostnené budú projekty rekonštrukcie existujúcich vodárenských zdrojov pred výstavbou nových.

10. Revitalizácia miest

Vnútroblok ako poloverejný priestor možno vymedziť na základe nasledovných kritérií:

- a) Vzťahu ku komunikáciám, pričom by sa malo jednať o priestor neprislúchajúci ku komunikáciám t.j. komunikácie ho spravidla ohraničujú. Výnimku predstavujú koncové komunikácie (neprejazdné), ktoré prislúchajú k bytovým domom (napr. koncová komunikácia prislúchajúca k bodovému vežiaku zakončená parkovacou plochou),
- b) Funkčného využitia plôch, na ktorých je lokalizovaný. V zmysle funkčného využitia možno plochy vnútroblokov definovať ako plochy bývania resp. plochy s dominantným bývaním (podľa územno-plánovacej dokumentácie).

Z hľadiska budúceho využitia vnútroblokov možno hovoriť o nasledovných kategóriách s prevažujúcou funkciou:

- a) Športovou – využitie pre deti v predškolskom a školskom veku (1. stupeň ZŠ) s možnosťou polyfunkčných ihrísk;
- b) Rekreačnou – nadväzujúcou na bytové domy (napr. zeleň, mobiliár – lavičky, fontány a pod.);
- c) Obslužnou – prislúchajúcou k bytovým domom (napr. parkovisko, priestore vyhradené pre separáciu komunálneho odpadu, stojany pre bicykle, osvetlenie a pod.);
- d) Izolačné zelené prvky.

10.1. Rozvojové a limitujúce faktory v oblasti revitalizácie miest

Súčasné mestské sídla majú v porovnaní s okolitým prírodným prostredím viaceré špecifiká. Kombináciou vysokej zastavanosti územia nepriepustnými povrchmi, uvoľňovaním tepla z priemyslu, dopravy a vykurovania obytných budov dochádza nad mestami k vzniku tzv. teplotných ostrovov. Nad urbanizovanými priestormi tak dochádza k otepľovaniu vzduchových hmôt a zvyšovaniu oblačnosti. V mestskom prostredí tak čoraz výraznejšie pozorujeme prejavy klimatickej zmeny v podobe extrémnych letných horúčav, poklesu zrážok, dlhých období sucha striedaných prívalovými dažďami s možnosťou lokálnych povodní, víchrice a veterné smršte. Prostredníctvom vhodných adaptačných opatrení sa očakáva zmierniť dopady zmeny klímy na sídelné prostredie a jeho obyvateľov a zabezpečiť kvalitné obytné a prírodné prostredie.

10.2. Definovanie územných investičných jednotiek

Pre oblasť revitalizácie miest je investičnou územnou jednotkou úroveň obce (LAU2).

Na území Košického kraja je spolu 461 územných jednotiek, z toho mesto Košice pozostáva z 22 mestských častí. Mestské funkčné územie mesta Košice tvorí mesto Košice a 30 priľahlých obcí, teda spolu 52 územných jednotiek.

Špecifický cieľ	Zvolená ÚIJ	Kritérium / (typ kritéria)	Výpočet kritéria	Zdroj údajov	Kauzalita kritéria
ŠC 4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.	Obec (LAU2)	Obec so štatútom mesta (selektívne)		ŠÚ SR	Kritérium signalizuje potrebu prijímania opatrení najmä v mestských oblastiach
		Hustota zástavby (hodnotiace)	Zastavaná plocha v území / rozloha územia	ŠÚ SR	Hustota osídlenia v rámci vnútroblokov vplýva na mieru vnútornej hlučnosti. Zároveň vznikajú emisie z dopravy rezidentov a zároveň rýchlejšie znehodnocuje aj vnútorné vybavenie vnútroblokov zeleňou.
		Podiel zelenej plochy na obyvateľa (hodnotiace)	Plocha zelene (poľnohospodárskej pôdy a lesného pozemku) na obyvateľa	ŠÚ SR	Kritérium signalizuje kvalitu života pre obyvateľov. Čím vyšší podiel zelene na obyvateľa, tým lepšia kvalita života.
		Podiel vodných prvkov v sídle (hodnotiace)	Vodná plocha v území / rozloha územia	ŠÚ SR	Dostatok vodných prvkov v mestských oblastiach vytvára predpoklady pre vznik zelene v ich okolí.
		Úroveň životného prostredia v obci (hodnotiace)	V Slovenskej republike je vymedzených 5 tried úrovne životného prostredia; pre kategóriu 5 stupeň /prostredie silne narušené/ sa priradí najvyššia hodnota kritéria.	SAŽP: http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/SPRAVA96/4.html	Podiel obyvateľstva SR žijúceho v mestských sídlach, kde sa koncentrujú ekonomické aktivity, neustále narastá. Akumuluje sa tu väčšina zdrojov znečistenia, hluku a pod. a prejavuje sa poškodenie ŽP v rôznych stupňoch. Komplexné hodnotenie kvality zložiek ŽP je východiskom pre environmentálnu racionalizáciu SR.

11. SWOT analýza Košického kraja s ohľadom na analyzované oblasti

Oblasť:	Silné stránky	Slabé stránky
PO č.1 Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji	<ul style="list-style-type: none"> – dostatočná hustota cestnej siete II. a III. triedy – rozvinutý systém verejnej dopravy z hľadiska plošného pokrytia územia – najmä hustá sieť liniek pravidelnej autobusovej dopravy dostatočne pokrýva celé územie kraja a prakticky všetky cesty I., II. a III. triedy – dostatočná ponuka dopravy – najmä v prímestskej autobusovej doprave - je snahou dlhodobo udržať výkony prímestskej autobusovej dopravy na stabilnej úrovni – bicykel ako dopravný prostriedok je vnímaný obyvateľmi kraja veľmi pozitívne a v menších sídelných útvaroch je aj často využívaný – sieť ciest II. a III. triedy s nízkymi intenzitami dopravy je využívaná aj na cyklistickú dopravu 	<ul style="list-style-type: none"> – nízka hustota nadradenej infraštruktúry – nedostatočná kapacita niektorých úsekov ciest II. triedy najmä v oblastiach kde tieto preberajú funkciu jediného dopravného spojenia – vysoký počet úsekov ciest ohrozených povodňami a zosuvmi – nedostatočná integrácia verejnej osobnej dopravy, vrátane cyklistickej dopravy – neaktuálny Plán dopravnej obslužnosti KSK – roztrieštenosť prevádzkového riadenia jednotlivých systémov verejnej dopravy – chýbajúci centrálny dispečing – nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia integrovanej infraštruktúry VOD – nedostatočná legislatívna úprava postavenia organizátora systému integrovanej dopravy – nedostatočná a nesúvislá sieť cyklistických komunikácií, predovšetkým segregovaných cyklistických komunikácií – nedostatočná prevencia a dopravná výchova cyklistov ako účastníkov cestnej premávky – absencia plánovacích dokumentov pre oblasť cyklistickej dopravy na úrovni miest a obcí – podceňovanie potenciálu cyklistickej mobility
PO č.2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	<p>sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmena prístupu a spôsobu poskytovania sociálnych služieb – dostatok kvalifikovanej 	<p>sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> – nerozvinutý systém komunitného plánovania – nedostatočne vytvorené podmienky pre zotrvanie v

	<p>pracovnej sily v oblasti sociálnych služieb</p> <ul style="list-style-type: none"> – prebiehajúca deinštitucionalizácia <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve – investovanie a zveľadenie majetku – vysoký podiel poskytovateľov (cca 90%) je v prenajatých priestoroch – komplexná komunitná infraštruktúra – odborný potenciál poskytovateľov zdravotnej starostlivosti – realizácia rezidentského programu od roku 2014 <p>materské školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvyšovanie hrubej zaškolenosti detí <p>základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpora skvalitnenia vzdelávania <p>stredné odborné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – praktické skúsenosti s činnosťou 10 centier COV – podpora skvalitnenia vzdelávania 	<p>prirodzenom (domácom) sociálnom prostredí</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – zlá infraštruktúra zdravotníckych zariadení – absencia prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti – vysoký priemerný vek lekárov primárnej zdravotnej starostlivosti – nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve – starnutie populácie <p>materské školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočná kapacita siete materských škôl – nízka hrubá zaškolenosť detí vo veku 3-5 rokov <p>základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočné vybavenie odborných učební <p>stredné odborné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatočná odborná príprava pre potreby trhu práce – nízka miera účasti na celoživotnom vzdelávaní
PO č.4 Zlepšenie kvality života v Košickom kraji s dôrazom na životné prostredie	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – zlepšenie stavu zásobovania obyvateľov pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd <p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – zlepšenie stavu mestského prostredia 	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – minimálna možnosť ovplyvniť tvorbu plánov rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií <p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – nepatrí medzi hlavné priority, resp. v regionálnom rozvoji sú v kraji akútnejšie problémy a potreby
Oblasť:	Príležitosti	Ohrozenia
PO č.1 Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji	<ul style="list-style-type: none"> – zlepšenie dostupnosti nadradenej dopravnej infraštruktúry ako účinného nástroja hospodárskeho rozvoja – zvýšenie bezpečnosti cestnej dopravy – zvýšenie efektívnosti systému 	<ul style="list-style-type: none"> – finančná náročnosť niektorých projektov- budovanie nových cestných telies a oporných múrov – zvyšovanie intenzity cestnej dopravy na cestách nižších kategórií – nejednotný postup

	<p>verejnej osobnej dopravy a financovania služieb vo verejnej doprave</p> <ul style="list-style-type: none"> – vytvorenie vhodných podmienok na zvýšenie konkurencieschopnosti verejnej dopravy voči individuálnej doprave – samostatne fungujúce systémy verejnej dopravy (prímestská autobusová doprava, železničná doprava a mestská doprava) - vytvárajú základný predpoklad pre budovanie integrovaného dopravného systému – integrácia cyklistickej dopravy s inými druhmi dopravy – využitie hrádzí, poľných a lesných ciest na budovanie cyklistických komunikácií – možnosť využitia rekonštrukcií ciest na vybudovanie opatrení pre cyklistov 	<p>objednávateľov pri financovaní verejnej osobnej dopravy a sociálnej politike v poskytovaní zliav, ktorý znemožňuje integráciu</p> <ul style="list-style-type: none"> – obavy zúčastnených strán zo zmeny systému (u dopravcov zo zníženia tržieb, u objednávateľov zo zvyšovania nákladov na prevádzku IDS) – nedostatočná preferencia verejnej osobnej dopravy – nezaradenie cyklistickej dopravy do plánovacích dokumentov – finančná náročnosť budovania nových cyklistických komunikácií a ich následná údržba – nedostatočné riešenie kritických úsekov ciest, ktoré predstavujú ohrozenie cyklistov a odrádzajú od používania bicykla – problémové majetkovo – právne vysporiadanie pozemkov pre vedenie cyklistických komunikácií
PO č.2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	<p>sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> – postupná realizácia procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb – skvalitňovanie procesu vytvárania prirodzeného rodinného prostredia v náhradnej rodinnej starostlivosti – rozvoj služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku na komunitnej úrovni za účelom zosúlad'ovania rodinného a pracovného života <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – možnosť integrácie siete všeobecných lekárov – šanca na komplexnú reformu celého systému poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR 	<ul style="list-style-type: none"> – nedostatok zdrojov vo verejných rozpočtoch na zabezpečenie trvalej udržateľnosti dosiahnutých výsledkov <p>zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie zdravotníckej infraštruktúry – hrozba odchodu mladých lekárov do zahraničia – odmietnutie nového systému CIZS obcami aj občanmi, nakoľko bude znamenať hrozbu možného zániku súčasnej siete a možné zhoršenie geografickej dostupnosti – neochota lekárov prechodu do CIZS – nedostatočná motivácia

	<ul style="list-style-type: none"> – možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ – energetická úspora zdravotníckych zariadení – modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti – zavedenie eHealth – komplexné služby bližšie k pacientovi – integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej spádovej oblasti <p>materské školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – možnosť návratu žien po rodičovskej dovolenke na trh práce – rozšírenie kapacít materských škôl <p>základné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvyšovanie odborných vedomostí žiakov (lepšie výsledky v testovaní) <p>stredné odborné školy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zabezpečenie financovania prevádzky 10 COV 	
PO č.4 Zlepšenie kvality života v Košickom kraji s dôrazom na životné prostredie	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – dobudovanie vodovodnej a kanalizačnej siete – u malých obcí zväžiť výstavbu koreňových čističiek namiesto finančne nákladných kanalizačných sietí <p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – skvalitnenie verejných a medzi blokových priestorov 	<p>technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – finančne náročné stavby pre relatívne malý počet obyvateľov – vysoké poplatky za vodné a stočné, obyvatelia sa často odmietajú pripojiť na už vybudovanú sieť <p>zelená infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> – malá výška finančnej alokácie

III. Strategická časť

3.1. Globálny cieľ RIÚS

Globálnym cieľom RIÚS je „implementáciou prostriedkov IROP prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečeniu udržateľného poskytovania verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí v Košickom kraji“.

3.2. Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji

Základným strategickým dokumentom slúžiacim k identifikácii vízií a strategických cieľov rozvoja cestnej dopravy na regionálnej úrovni bol Strategický plán rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálny Master plán). V záujme plnenia cieľov stratégie Európa 2020 sa samosprávne kraje v rámci zostavovania Regionálneho Master plánu zamerali nielen na oblasti týkajúce sa rekonštrukcií havarijných úsekov ciest, ale najmä na zabezpečenie bezpečnosti cestnej premávky, zlepšenie regionálnych dopravných prepojení v záujme zlepšenia mobility a konkurencieschopnosti regiónov, posilňovanie mobility a zlepšovanie kvality životného prostredia.

Výber konkrétnych projektov (úsekov) vzišiel z vyhodnotenia projektov uvedených v Regionálnom Master pláne. Jednotlivé projekty boli posudzované z dvoch klasifikačných úrovní, a to na úrovni výberových (kvalitatívnych) a kvantitatívnych kritérií generujúcich konečné poradie projektov z hľadiska ich celospoločenských prínosov. V prvej fáze hodnotenia boli stanovené striktné podmienky a predpoklady začlenenia opatrení podľa vlastností predmetnej infraštruktúry vo vzťahu k splneniu hodnotiacich kritérií. V rámci predselekčných kritérií spočívalo hodnotenie projektov v troch nadväzujúcich úrovniach:

1. konektivita, t.j. napojenie regionálnej infraštruktúry dotknutej navrhovanými opatreniami na transeurópsku cestnú dopravnú sieť,
2. synergia, t.j. doplnkovosť s investičnými intervenciami v podobe veľkých projektov nadnárodnej a národnej cestnej dopravnej siete v operačných programoch OPD 2007 – 2013 a OPII 2014 – 2020,
3. ekonomický rozvoj – potenciál priemyselných parkov a centier KURS.

Záverečnou fázou hodnotenia a selekcie projektov cestnej infraštruktúry, ktoré boli identifikované na úrovni predselekčných kritérií, bola zjednodušená kalkulácia ekonomických, resp. celospoločenských prínosov projektov.

Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov

Aktuálne potreby a výzvy v rozvoji cestnej infraštruktúry II. a III. triedy boli definované prostredníctvom opatrení zameraných na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu ciest. Výstavba nových úsekov sa bude týkať najmä posilnenia regionálnej mobility a zníženia dopravného zaťaženia v husto obývaných regiónoch v prepojení na sieť TEN-T a medzinárodnú cestnú sieť. V oblasti rekonštrukcie a modernizácie je dôraz kladený na rekonštrukciu úsekov ciest II. triedy a v odôvodnených prípadoch ciest III. triedy resp. mostných objektov v zlom stavebno-technickom stave s cieľom zabezpečenia obsluhy centier osídlenia a priemyselných zón. Oblasť zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, odstraňovanie kolíznych bodov, modernizáciu úsekov ciest II. a III. triedy zabezpečujúcich dopravné

napojenia terminálov osobnej dopravy prípadne budovanie prvkov upokojujúcej dopravy v sídlach majú tiež významnú úlohu.

Špecifický cieľ č. 1.1.1. Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému

Zámerom opatrení v rámci tohto špecifického cieľa je napojiť znevýhodnené mestské vidiecke územia prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a výstavby nových regionálnych ciest a odstraňovaním kritických nehodových lokalít v súlade s vypracovaným Strategickým plánom rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálny Master plán) s dôrazom na posilnenie ich konkurencieschopnosti a adaptability, prispieť k udržateľnému rozvoju a eliminovať vplyv dopravy na životné prostredie a kvalitu života obyvateľov.

Predovšetkým pre väčšinu vidieckych oblastí a niektoré mestské oblasti sú cesty II. a III. triedy hlavnými komunikačnými spojnícami, ktoré vytvárajú predpoklady, aby obyvatelia týchto oblastí mohli byť začlenení do širších rozvojových procesov. Investovanie do regionálnych ciest umožňuje menej rozvíjajúcim a zaostávajúcim oblastiam znižovať vnútroregionálne rozdiely v prístupe k základným službám (vzdelanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kultúra, a pod.), v prístupe na trh práce ako aj v prístupe k základným tovarom.

Kvalitnejšie cesty II. a III. triedy predstavujú základnú podmienku pre zlepšenie každodennej (circular) mobility osôb vidieckych území spojenej aj s rastúcou diverzifikáciou hospodárstiev smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam znamenajúcim zároveň rast zamestnanosti.

Výsledky podpory:

- zlepšenie napojenia regiónov na cesty I. triedy a infraštruktúru TEN-T, čím sa napomôže vyváženějšímu územnému rozvoju a umožní sa prístup k základným sociálnym službám;
- kvalitná cestná infraštruktúra vytvorí podmienky pre hospodársky rast a zároveň nebude svojimi vlastnosťami limitovať vnútorný potenciál kraja;
- zlepšenie stavebno-technického stavu cestnej siete s dopadom na zlepšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, zníženie nehodovosti, zníženie energetickej náročnosti dopravy, zníženie negatívnych dopadov na ŽP, zlepšenie podmienok pre cestnú hromadnú dopravu ako súčasti multimodálneho systému VOD a tvorbu integrovaných multimodálnych systémov dopravy;
- zmiernenie negatívnych dopadov cestnej premávky (najmä tranzitnej a nákladnej dopravy) na obyvateľstvo miest a obcí a zvýšenie kvality ich života cestou budovania nových úsekov ciest.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0113	Úspora času v cestnej doprave	EUR	AP	2015	AP	MPRV SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č.1.1.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rozvoj miestnych/regionálnych plánov udržateľnej mobility ako predpokladu pre všetky nasledujúce navrhované intervencie do dopravného systému;
- rekonštrukcia/modernizácia ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy, s podmienkou priameho napojenie na sieť TEN-T);
- výstavba nových úsekov ciest II. a III. triedy (výnimočne ciest III. triedy);

- príprava projektovej dokumentácie, vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti a vykonanie bezpečnostného auditu alebo inšpekcie.

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok (KSK) ako vlastník ciest II. a III. triedy,
- mesto Košice ako vlastník ciest II. a III. triedy.

Cieľové skupiny:

- užívatelia cestnej dopravnej siete, predovšetkým obyvatelia miest a obcí,
- prevádzkovatelia a investori v priemyselných zónach,
- prevádzkovatelia verejnej autobusovej dopravy.

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
C014	Celková dĺžka rekonštruovaných alebo zrenovovaných ciest	km	N/A	N/A	20	ITMS	ročne
C013	Celková dĺžka nových ciest	km	N/A	N/A	5	ITMS	ročne

Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Opatrenia v rámci investičnej priority sú v súlade s cieľmi Stratégie rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy v SR do roku 2020, ktorá identifikuje aktuálny stav v oblasti verejnej osobnej dopravy (ďalej len „VOD“) v jednotlivých regiónoch SR, identifikuje príčiny tohto stavu a uvádza možnosti budúceho vývoja. Základnou podmienkou pre financovanie aktivít pre účely rozvoja mestskej VOD je vypracovanie plánov udržateľnej mestskej mobility. Intervencie do regionálnej autobusovej dopravy budú podmienené vypracovaním plánov dopravnej obsluhy regiónu a existenciou plne funkčných integrovaných dopravných systémov (ďalej len „IDS“).

Špecifický cieľ č. 1.2.1. Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Všeobecne platí, že intenzívnejšie využívanie verejnej osobnej dopravy na úkor individuálnej automobilovej dopravy vedie k zlepšeniu kvality ovzdušia v mestách. V posledných rokoch je pre verejnú osobnú dopravu charakteristické postupné znižovanie prepravného výkonu ako dôsledok rastu podielu individuálneho motorizmu na dopravnom trhu osobnej dopravy.

Predpokladom rozvoja jedného z prínosov verejnej osobnej dopravy, t. j. nižšej miery emisií skleníkových plynov na prepraveného jednotlivca, je jej čo najširšie využívanie, a teda jej uprednostnenie pred individuálnou dopravou. **Preto je potrebné uskutočňovať opatrenia s cieľom zatraktívniť verejnú dopravu ako prostriedok na zaistenie mobility osôb v mestách a regiónoch.** Dopyt po verejnej osobnej doprave je zväčša pozitívne

ovplyvňovaný nasledovnými faktormi: spoľahlivosť (kvalita), kratší čas strávený v dopravnom prostriedku (časová elasticita); kratší čas strávený mimo dopravného prostriedku (frekvencia spojov, čas na prestup z jedného dopravného prostriedku na druhý, dostupnosť zastávok v mieste bydliska a pracoviska); vyššia cena palív; drahšie poplatky za parkovanie a spoplatnenie prístupu do centier miest.

Podstatným príspevkom ku kvalite života, prostredia a životného prostredia je aj trvalo udržateľná, ľahko dostupná a cenovo výhodná sieť mestskej dopravy, ktorej spoje nadväzujú na dopravné systémy v rámci mestskej oblasti. Mestská doprava musí byť v súlade s požiadavkami v oblasti bývania, pracovnými požiadavkami, požiadavkami na životné prostredie a verejné priestory. Zároveň musí byť projektovaná a realizovaná tak, aby boli aj znevýhodnené mestské štvrte lepšie integrované do mestskej a regionálnej siete.

Víziou stratégie rozvoja verejnej osobnej dopravy je zvrátiť doterajší nepriaznivý vývoj v del'be prepravnej práce v osobnej doprave. Cieľom je prostredníctvom integrácie jednotlivých dopravných systémov a ich lepšou organizáciou vytvoriť podmienky pre trvalo udržateľnú regionálnu a mestskú mobilitu.

Výsledok:

- efektívnejšie poskytovanie verejnej osobnej dopravy na základe spracovaných plánov udržateľnej mestskej mobility a plánov dopravnej obslužnosti regiónov;
- zvýšenie počtu osôb prepravených integrovanou VOD prostredníctvom zatriaktívnenia VOD (zabezpečením prístupnejšieho vozidlového parku so zodpovedajúcimi štandardmi pre imobilných cestujúcich, budovaním súvisiacej infraštruktúry, zjednotením cestovných dokladov a prepravných podmienok a zavádzaním doplnkových služieb pre cestujúcich);
- zmena del'by prepravnej práce v prospech ekologicky priaznivejších módov dopravy;
- zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NOX, O3, CO2).

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0164	Počet predaných cestovných lístkov integrovaného dopravného systému	počet	0	2013	36 000 000	MDVRR SR	ročne
R0156	Podiel nízkopodlažných autobusov na celkovom počte autobusov	%	20	2013	40	KSK, DPMK a.s.	1x za 3 roky

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č.1.2.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy:
  - spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy);
- zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému:
  - modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov - technická podpora softvérového zabezpečenia ako aj hardvérového vybavenia;
  - podpora informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy;

- zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy;
- zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy (prestupné uzly, zastávky) tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté – medzi inými:
  - obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných uzlov, okrem uzlov so zásahom do železničnej infraštruktúry;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy;
  - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R) a inštalácia systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest;
  - zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy;
- zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy (MHD, prímestská doprava):
  - nákup autobusov mestskej hromadnej dopravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysokoenvironmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry.

Zadefinované opatrenia budú slúžiť ako **doplnková podpora aktivít z prioritnej osi 3 Verejná osobná doprava v rámci OP Integrovaná infraštruktúra**, ktorý je zameraný na veľké projekty vo verejnej osobnej doprave orientované prevažne na dráhovú dopravu.

Spektrum aktivít v IROP bude zamerané na budovanie infraštruktúry mestskej a prímestskej dopravy (zastávky, prestupné terminály, záchytné parkoviská, a pod.) a podporu zavádzania jednotných tarifných systémov. V rámci OP II bude podporovaná obnova mobilného parku pre mestskú dráhovú dopravu, t. j. nákup električiek a trolejbusov, rekonštrukcia električkových tratí v Košiciach, výstavba (rozširovanie) trolejbusových tratí, výstavba a modernizácia infraštruktúry pre integrované dopravné systémy, obnova mobilných prostriedkov zabezpečujúcich železničnú osobnú prímestskú a regionálnu dopravu, výstavba prestupných terminálov osobnej dopravy v nadväznosti na dráhovú dopravu, výstavba veľkokapacitných záchytných parkovísk s väzbou na dráhovú verejnú osobnú dopravu. Obnova vozidlového parku pre MHD bude prostredníctvom OP II nasmerovaná do mesta Košice.

Nevyhnutným predpokladom k naplneniu špecifických cieľov v rámci jednotlivých OP bude ich vzájomná koordinácia a logická väzba medzi aktivitami. Jednotlivé opatrenia by mali vytvárať komplexné projekty, pričom ich tematická koncentrácia môže byť rôznorodá s cieľom dosiahnutia čo najefektívnejšieho výsledku vo vzťahu k udržateľnosti a atraktívnosti VOD a podpore nemotorovej dopravy.

S cieľom zabezpečenia synergie a komplementarity medzi IROP a OP Integrovaná infraštruktúra bude zriadená pracovná skupina pre koordináciu OP, ktorej cieľom bude zosúladiť a monitorovať implementáciu príslušných OP, pričom jednou z činností koordinačného výboru bude aj vecné a časové zladzovanie, resp. harmonizácia výziev.

Oprávnení prijímatelia:

- mestá a obce Košického kraja, združenia obcí, KSK, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu (eurobus, a.s., ARRIVA Michalovce, a.s., DPMK, a.s.), subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vzťahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy).

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť.

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Špecifický cieľ č. 1.2.2. Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb

Jednou z hlavných podmienok zvýšenia atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy je výstavba kvalitnej a bezpečnej cyklistickej infraštruktúry. Ide o hlavnú infraštruktúru, teda výstavbu cyklistických komunikácií (cyklociest, viacúčelových pruhov, cyklistických pruhov a cyklistických pásov) alebo doplnkovú infraštruktúru vo forme stojanov, prístreškov na bicykle, dopravného značenia a pod. Hlavná infraštruktúra by mala tvoriť ucelenú sieť cyklistických komunikácií v intravilánoch miest a obcí a ich vzájomné prepojenie v extraviláne. Doplnková infraštruktúra by sa mala stať nevyhnutnou súčasťou centier miest, obchodných centier, prevádzkach služieb, staníc a zastávok verejnej osobnej dopravy, obytných komplexov a priemyselných zón. Realizácia tohto cieľa prispieva k naplneniu vízie Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR, ktorej cieľom je dosiahnuť do roku 2020 10%-ný podiel cyklistickej dopravy na celkovej del'be dopravnej práce na Slovensku.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0157	Podiel cyklistickej dopravy na celkovej del'be dopravnej práce	%	4,1	2010	AP	MDVRR SR	raz za 3 roky

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č.1.2.2

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu (cyklistické komunikácie a doplnková infraštruktúra):
  - cyklistické komunikácie – obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií, cyklokoridorov na existujúcich miestnych komunikáciách a komunikáciách medzi sídlami;
  - doplnková cyklistická infraštruktúra (chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systémy automatickej požičovne bicyklov, hygienické zariadenia a pod.);
  - budovanie prvkov upokojujúcej dopravy (pešie zóny, shared space, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov a pod.);
  - zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky – odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní a pod.;
- propagácia a zvyšovanie atraktivity cyklistickej dopravy vo verejnosti:
  - webové portály, mobilné aplikácie a pod.

Oprávnení prijímatelia:

- mestá, obce, združenia obcí, KSK, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, mimovládne organizácie

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0128	Dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií	km	N/A	N/A	63	ITMS	ročne
O0129	Počet vytvorených prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry	počet	N/A	N/A	31	ITMS	ročne
O0219	Počet nahradených autobusov v mestskej a prímestskej doprave	počet	N/A	N/A	19	KSK	ročne
O0243	Počet prestupných uzlov	počet	N/A	N/A	5	KSK	ročne
O0133	Počet vybudovaných a modernizovaných integrovaných zastávok	počet	N/A	N/A	28	KSK	ročne
O0134	Počet zavedených informačných systémov	počet	N/A	N/A	1	KSK	ročne
O0220	Počet zavedených parkovacích systémov	počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
C0037	Počet obyvateľov žijúcich v mestských funkčných oblastiach ⁴	počet	N/A	N/A	280 000	ŠÚ SR	ročne

3.3. Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Cieľom investičnej priority 2.1. je zlepšenie dostupnosti služieb pri rešpektovaní procesu deinštitucionalizácie s cieľom zabrániť sociálnemu vylúčeniu v prístupe k sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

Špecifický cieľ č. 2.1.1. Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

⁴ Ukazovateľ bude sledovaný v rámci každého špecifického cieľa realizujúceho aktivity v rámci MFO.

Dňa 30. novembra 2011 uznesením č. 761/2011 schválila vláda SR materiál „Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike“ (ďalej len „stratégia DI“). Následne boli spracované ďalšie dokumenty vyplývajúce zo stratégie DI, ako je Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015 a Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie služieb starostlivosti“.

Nosnou *myšlienkou stratégie DI* je prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, s cieľom vytvorenia a zabezpečenia podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov (pre občanov so zdravotným postihnutím, ako aj pre seniorov), odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí (t.z. nie vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb).

Základným nástrojom prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť je *deinštitucionalizácia* sociálnych služieb, ktorá za istých podmienok predpokladá úplné zatvorenie a zrušenie inštitucionálnych služieb starostlivosti (pobytových zariadení sociálnych služieb) a zároveň vybudovanie siete nových alebo existujúcich alternatívnych komunitných služieb pre obyvateľov daného územného spoločenstva.

Za *komunitnú starostlivosť* považuje stratégia DI súbor ambulatných a terénnych sociálnych služieb vytvorených na danom území, vrátane „zariadení sociálnych služieb rodinného typu“, s určeným počtom „členov domácnosti“ (do max. kapacity 12).

Niektoré prvky humanizácie služieb zaviedol KSK vo svojich zariadeniach už v rámci jednotlivých etáp optimalizácie siete sociálnych služieb, napr.:

- zníženie počtu klientov vo veľkokapacitných zariadeniach (napr. VIA LUX Barca a LÚC Šemša,
- rozdelenie zamestnancov v organizačných štruktúrach podľa druhu poskytovaných sociálnych služieb (v kombinovaných zariadeniach, ktoré poskytujú viac druhov soc. služieb – napr. SUBSIDIUM Rožňava, VIA LUX Barca, ARUS Košice,..),
- odčlenenie poskytovaných sociálnych služieb podľa poschodí alebo objektov v kombinovaných zariadeniach – napr. SUBSIDIUM Rožňava.

Vzhľadom na náročnosť procesu deinštitucionalizácie, s cieľom zabezpečiť konkurencie schopnosť zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, bude spracovaná stratégia deinštitucionalizácie sociálnych služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Stratégia bude spracovaná v roku 2015 z dôvodu, že do 31.12.2014 sú zariadenia povinné spracovať vlastnú koncepciu rozvoja sociálnych služieb do roku 2020, súčasťou ktorej bude aj deinštitucionalizácia soc. služieb poskytovaných v zariadení.

V detskom domove v Slovenskom Novom Meste bude cieľom zmena organizácie detského domova z Centra detí na Domov detí (v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z).

- schválený počet kapacitných miest 50
- 3 samostatné skupiny, ktoré sú umiestnené v kmeňovej budove
- 10 profesionálnych rodín, ktoré zabezpečujú starostlivosť vo vlastných bytových priestoroch.

Koncepcný zámer je do roku 2015 využiť inštitút zámeny majetku štátu kmeňovej budovy za 3 rodinné domy pre samostatné skupiny a 1 rodinný dom pre administratívu. V prípade zlyhania zámeny (nezáujem o zámenu) kúpiť štyri rodinné domy v rámci RIÚS.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0091	Podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so	%	1,8%	2014	15%	Register poskytovateľov KSK	ročne

	zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby						
R0092	Podiel detí v detských domovoch, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v detských domovoch	%	27,4	2014	30	ÚPSVaR SR	ročne
R0158	Podiel detí do troch rokov veku, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti na celkovom počte detí do troch rokov veku	%	AP	2015	AP	MPSVaR SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.1.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie;
- výstavba, rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov, ktoré už poskytujú alebo budú poskytovať služby na komunitnej báze (napr. denný stacionár, ambulantná forma domova sociálnych služieb a pod.);
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (detské domovy, krízové strediská, resocializačné strediská) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života;
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOD a SK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, ktoré spĺňajú kritériá služieb poskytovaných na komunitnej úrovni;
- spracovanie Stratégie deinštitucionalizácie sociálnych služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK;
- kúpa rodinných domov, príp. bytov v bytových domoch, rekonštrukcia týchto objektov;
- exteriérové a interiérové vybavenie objektov za účelom presťahovania klientov z veľkokapacitného zariadenia do týchto objektov.

Oprávnení prijímateľa:

- v sociálnych službách: obec, KSK, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),
- v sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele: zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately – obec, KSK, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, akreditované fyzické a právnické osoby.

Cieľové skupiny:

- deti, plnoleté fyzické osoby a ich rodiny, ktorým sa poskytujú sociálne služby,
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia SPOD a SK,
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci zriaďovateľov,
- zriaďovatelia poskytovateľov sociálnych služieb a subjektov vykonávajúcich opatrenia SPOD a SK,
- subjekty vykonávajúce opatrenia SPOD a SK a ich zamestnanci,
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a /alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore,
- fyzické osoby – rodičia (najmä matky), ktorým sa pomohlo zosúladiť pracovný a súkromný život.

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Špecifický cieľ č. 2.1.2. Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Podstatou fungovania zdravotných systémov 21. storočia je pružnejšia, kvalifikovanejšia a tímová spolupráca poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Takýto koncept zahŕňa: tímové poskytovanie zdravotnej starostlivosti; nové formy poskytovania zdravotnej starostlivosti (zahŕňujúce aj domácu starostlivosť a dlhodobú starostlivosť); postupná úprava kompetencií zdravotníckych pracovníkov; pacientovu starostlivosť o vlastné zdravie; zlepšovanie strategického plánovania, manažmentu, spolupráce medzi sektormi vysokej odbornosti a finančnej efektívnosti. Ide o novú integrovanú pracovnú kultúru, ktorá podporuje nové formy spolupráce medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravia a zdravotnej starostlivosti v komunite, ako aj medzi zdravotníkymi a sociálnymi odborníkmi poskytovateľmi v zdravotníctve a v ostatných sektoroch.

Ministerstvo zdravotníctva SR pripravilo v rámci stratégie posilnenia primárnej zdravotnej starostlivosti niekoľko systémových opatrení, medzi ktoré okrem zvyšovania kompetencií lekárov prvého kontaktu a rezidentského programu patrí aj **implementácia konceptu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie prostredníctvom centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)** so zameraním na väčšie vymedzenie úloh lekárov primárnej starostlivosti („gatekeepers“) a koncentráciu ošetrovateľských činností v integrovaných centrách. Integrovaný model starostlivosti o zdravie vyplýva z vládou SR schváleného *Strategického rámca starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030* a je detailnejšie rozpracovaný v strategickom dokumente *Implementačná stratégia – systém integrovaného poskytovania zdravotnej starostlivosti* v nadväznosti na schválený strategický rámec. Jadro činnosti CIZS spočíva v práci všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, gynekológov a zubných lekárov, ktorí poskytujú primárnu ambulantnú starostlivosť spolu so sestrami a ďalšími zdravotníkymi pracovníkmi. Primárna ambulantná starostlivosť by mala byť základom poskytovania zdravotnej starostlivosti s prepojením na špecializovanú a následnú zdravotnú starostlivosť. Ako bolo popísané aj

v analytickej časti, súčasná ambulantná zdravotná starostlivosť je fragmentovaná, s rozdielnymi motiváciami a nedostatkom koordinácie, čo spôsobuje neefektívne využívanie zdrojov. Fragmentácia má negatívny vplyv na kvalitu, náklady a výsledky. Eliminácia tejto neefektivity je kľúčová pre zlepšenie parametrov kvality a zníženia nákladov. Dôkazy ukazujú, že toto je možné dosiahnuť vyššou vertikálnou aj horizontálnou integráciou poskytovania zdravotnej starostlivosti. Integrovaný model je organizovaná, koordinovaná a spolupracujúca sieť, ktorá spája rôznych poskytovateľov do poskytovania kontinuálnych zdravotných služieb. Nový model bude bližšie k pacientovi. Systém bude pružnejší a bude lepšie reagovať na meniacu sa povahu dopytu po zdravotnej starostlivosti, napríklad s potrebami starnúcej populácie ako aj pokrokmí v diagnostike a liečbe ochorení. To je nemožné efektívne dosiahnuť so súčasným nemocnične centralizovaným systémom zdravotnej starostlivosti.

Reformnou integráciou primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti sa zvýši počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto,lepší sa manažment pacienta (zlepšením servisu poskytovaných služieb pre klientov na jednotnom kontaktnom mieste), posilní sa význam poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta (synergia s aktivitami tvorby a zavedenia nových a inovovaných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie), znížia sa prevádzkové náklady (koncentrácia poskytovateľov na jednom mieste, administratíva, zdieľanie prístrojového vybavenia, atď.), zefektívni sa komunikácia a spolupráca lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti za možnej účasti konziliárnej starostlivosti poskytovateľov špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Správna organizácia primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti prináša významné šetrenie verejných zdrojov. Zároveň sa vytvoria podmienky pre zatraktívnenie a udržanie mladých lekárov v oblasti primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti (synergia s rezidentským programom).

CIZS tiež vytvárajú veľmi vhodný priestor pre prepájanie primárnej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb na komunitnej úrovni pre občanov konkrétnych lokalít. Primárna ambulantná zdravotná starostlivosť je práve tým priestorom, kde sa dá najskôr identifikovať vznik nepriaznivej sociálnej situácie (zhoršený zdravotný stav je často jedným z rizík a dôvodov pre vznik nepriaznivej sociálnej situácie). Vychádzajúc zo Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) existuje viacero druhov sociálnych služieb, ktoré by mali byť súčasťou CIZS (najmä sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, preventívne aktivity a ďalšie fakultatívne sociálne služby podľa potrieb a špecifik danej lokality). Podobne ako aj v zdravotnej starostlivosti, tak aj v sociálnych službách je vysoká miera fragmentácie poskytovateľov a nedostatočné sieťovanie medzi jednotlivými sociálnymi službami, ale aj medzi sociálnymi službami a zdravotnou starostlivosťou. Vychádzajúc z holistických prístupov orientovaných na človeka je nevyhnutné prepájanie týchto segmentov so zameraním na subsidiaritu poskytovania sociálnych služieb a čo najdlhšie zotrvanie občana, ktorý je v nepriaznivej životnej situácii, vo vlastnej domácnosti za podpory komplexných a dostatočných sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti. Z tohto dôvodu je nevyhnutné rozvíjať sociálne služby na komunitnej úrovni aj v rámci cieľa 2.1.1 IROP, tak aby bola vytvorená efektívna zdravotno-sociálna sieť služieb v komunite. Súčasne je nevyhnutné intenzívne pracovať a cielene rozvíjať podporu verejného zdravia obyvateľstva a sociálnej integrácie v komunitách so znevýhodnenými a ohrozenými skupinami obyvateľstva (ekonomicky a sociálne slabé rodiny, obyvatelia rómskych komunít). CIZS budú poskytovať poradenstvo s cieľom zvýšiť záujem obyvateľov o vlastné zdravie a prevenciu, vrátane propagácie zdravého životného štýlu a ponúknu priestor pre aktivity koordinátorov asistentov

zdravotnej osvetu, pôsobiacich najmä v marginalizovaných rómskych komunitách. Všetko bude prebiehať s využitím nových informačných technológií.

Odhadovaná optimálna potreba počtu CIZS bola predbežne analyzovaná MZ SR v spolupráci so všetkými samosprávnymi krajmi. Finálne geografické rozmiestnenie a počet CIZS bude ale prihliadať na súčasný stav koncentrácie primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti vo všetkých regiónoch SR, geografické rozloženie primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti v jednotlivých regiónoch a na dopravnú dostupnosť pre obyvateľov regiónu. Následne budú vypracované regionálne master plány. Primárnymi iniciátormi pre etablovanie CIZS budú samotní poskytovatelia primárnej zdravotnej starostlivosti, pri dodržaní štyroch základných podmienok pre takúto investíciu:

- 1) Musí byť vopred zrejmé, ktorí lekári primárneho kontaktu majú záujem o účasť na danom projekte a budú pôsobiť v novom etablovanom CIZS.
- 2) Musí byť zabezpečená možnosť konzultácií lekárov primárneho kontaktu s odborníkmi špecialistami.
- 3) Etablovanie CIZS musí zvýšiť koncentráciu lekárov primárneho kontaktu.
- 4) Etablovanie CIZS musí reflektovať na určitú minimálnu veľkosť spádovej oblasti.

CIZS sa budú etablovať tam, kde o to lekári prejavia záujem a kde bude ich zvýšená koncentrácia. CIZS tak budú primárne etablované v rámci už existujúcej infraštruktúry zdravotných stredísk a polikliník. Pre každé CIZS bude na úrovni projektového zámeru posúdené, či v lokalite existuje vhodná infraštruktúra, ktorá by sa rekonštrukciou mohla prebudovať na CIZS, alebo na etablovanie CIZS bude vhodnejšie vybudovanie novej infraštruktúry (projektové zámery budú schvaľované Radou partnerstva na úrovni samosprávneho kraja a na schválené projektové zámery budú MZ SR vyhlasované výzvy na predloženie žiadosti o NFP). Treba však oddeľovať modernizáciu/budovanie infraštruktúry od poskytovania zdravotnej starostlivosti. Zdravotnú starostlivosť budú poskytovať lekári a iní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, ale strategickým zámerom MZ SR je, aby vlastníctvo zmodernizovanej/vybudovanej infraštruktúry bolo primárne pod kontrolou verejného sektora (štát, samosprávny kraj a obce). Oprávnenými predkladateľmi projektových zámerov a následnými žiadateľmi o NFP preto budú neziskové organizácie zriadené MZ SR najmä v spolupráci so samosprávnym krajom, obcami a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, ktoré budú vlastníčkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry), resp. ktoré budú vlastníčkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry).

Obsahovou náplňou Regionálnych master plánov budú nasledovné oblasti:

- 1) Súčasný stav poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v regióne;
- 2) Predstavy municipalít o zdravotnej starostlivosti v regióne;
- 3) Pohľad VÚC na integráciu zdravotnej starostlivosti s inými časťami RIUS;
- 4) Pohľad národnej politiky zdravotnej starostlivosti z hľadiska optimálnej siete služieb.

Bude vypracovaná jednotná metodika pre etablovanie CIZS zo strany MZ SR, podľa ktorej budú následne projekty posudzované.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0093	Počet lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	Počet	1,71	2014	3,31	Zdravotné poisťovne, NCZI	ročne
R0170	Počet iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	Počet	AP	2015	AP	Zdravotné poisťovne, NCZI	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.1.2

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- výstavba nových budov;
- modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov;
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov existujúcich stavebných objektov;
- zabezpečenie materiálo – technického vybavenia;
- dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia;
- budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorychlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia;
- budovanie bezbariérových prístupov;
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Oprávnení prijímatelia: neziskové organizácie zriadené MZ SR v spolupráci so samosprávnymi krajmi a obcami, ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry)

Cieľové skupiny: obyvatelia Košického kraja

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0250	Kapacita podporených zariadení sociálnych služieb	Miesto v sociálnych službách	N/A	N/A	250	ITMS	ročne
O0251	Kapacita podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Miesto vo výkone opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	N/A	N/A	200	ITMS	ročne
O0244	Počet zariadení sociálnych služieb na komunitnej úrovni, ktoré vzniknú vďaka podpore	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
O0136	Počet podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
O0246	Kapacita transformovaných sociálnych služieb	Miesto v sociálnych službách	N/A	N/A	150	ITMS	ročne
O0247	Počet transformovaných zariadení sociálnych služieb vďaka podpore	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
	Počet osôb v rámci podporených sociálnych služieb terénnou formou a v rámci samostatne vykonávaných odborných	Počet	N/A	N/A	100	ITMS	ročne

	činnostiach						
O0140	Počet zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
O0221	Kapacita podporených zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	Miesto v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku	N/A	N/A	40	ITMS	ročne
C036	Počet obyvateľov s prístupom k zlepšeným zdravotníckym službám	Osoby	N/A	N/A	172 208	Zdravotné poisťovne, NCZI	ročne
O0141	Počet vytvorených centier integrovanej zdravotnej starostlivosti	Počet	N/A	N/A	16	ITMS	ročne
O0258	Počet zdravotníckych pracovníkov v etablovaných CIZS	Počet	N/A	N/A	119,04	ITMS	ročne
C0032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	N/A	N/A	3 500 000	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	Počet	N/A	N/A	80	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	Počet	N/A	N/A	40	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	N/A	N/A	48 000	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	N/A	N/A	12 000	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ²	N/A	N/A	900	ITMS	ročne
C0039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	N/A	N/A	20 000	ITMS	ročne

Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Hlavným cieľom podpory je vytvoriť podmienky pre kvalitné vzdelávanie, a tým zlepšiť kvalitu života obyvateľstva.

Špecifický cieľ č. 2.2.1. Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Špecifický cieľ je zameraný na sprístupnenie služieb infraštruktúry materských škôl s cieľom zvýšenia hrubej zaškolenosti detí materských škôl a zabezpečenie kvalitného predprimárneho vzdelania prispievajúceho k zvládnutiu povinnej školskej dochádzky.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0096	Hrubá zaškolenosť detí v materských školách	%	70	2014	75,0	ŠÚ SR, Okresný úrad Košice	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.2.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- výstavba nových objektov materských vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov;
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl;
- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.

Oprávnení prijímatelia: zriaďovatelia materských škôl

Cieľové skupiny: deti materských škôl, pedagogickí a odborní zamestnanci

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Špecifický cieľ č. 2.2.2. Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Väčšina základných škôl nedisponuje (technickými, personálnymi a materiálnymi) možnosťami čeliť aktuálnym výzvam primárneho vzdelávania a zabezpečiť primerané podmienky pre rozvoj kľúčových kompetencií žiakov v súlade s požiadavkami ich budúcej profesijnej orientácie a potrebami trhu práce.

Podpora bude preto zameraná na budovanie a rekonštrukciu odborných učební, laboratórií podporujúcich polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zamerania žiakov, jazykových učební pre rozvoj jazykových zručností, učební rozvíjajúcich kreativitu a učební IKT pre rozvoj informačno-komunikačných zručností žiakov základných škôl.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0097	Úspešnosť v Testovaní 9 vyučovacích jazykov	%	59	2013	70	NÚCEM	ročne
R0098	Úspešnosť v prírodných vedách	%	AP	2015	AP	NÚCEM	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.2.2

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie jazykových učební na výučbu slovenského jazyka a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí;
- obstaranie školských knižníc vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov;
- obstaranie prírodovedných učební;
- obstaranie polytechnických učební;
- obstaranie IKT učební;
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební.

Oprávnení prijímatelia: zriaďovatelia základných škôl

Cieľové skupiny: žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, účastníci celoživotného vzdelávania

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Špecifický cieľ č. 2.2.3. Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na praktickom vyučovaní

Od septembra 2009 pri stredných odborných školách v Košickom kraji bolo zriadených spolu 10 centier odborného vzdelávania a prípravy (ďalej COVaP) s cieľom skvalitniť odborné vzdelávanie žiakov stredných odborných škôl. Centrá boli zriaďované v spolupráci s firmami, ktoré mali záujem spolupracovať pri zavádzaní nových technológií do vzdelávacieho procesu a v spolupráci so zriaďovateľom investovali do ich materiálno - technického vybavenia.

V súčasnosti v COVaP prebieha vzdelávanie žiakov vlastnej školy pre spolupracujúce firmy, ktoré sa spolupodieľali na ich vytvorení, vzdelávanie žiakov satelitných SOŠ (na základe zmluvného vzťahu) v odboroch pre ktoré COVaP boli zriadené, rekvalifikačné kurzy pre záujemcov v rámci celoživotného vzdelávania, spolupráca so základnými školami v rámci predmetu technické práce a organizovanie odborných súťaží pre žiakov základných a stredných škôl.

V Košickom kraji sú zriadené nasledovné COVaP:

a) COVaP pre automatizáciu, elektrotechniku a informačné technológie pri SPŠ elektrotechnickej, Komenského 44.

Aktuálna ponuka kurzov: základy informačných technológií, programovanie jednočipových mikropočítačov (celoživotné vzdelávanie), základy tvorby a správy bezdrôtových počítačových sietí, základy algoritmickej v Scratchi, Simulačný program MULTISIM, programovanie pobočkovej ústredne ALCATEL OMNI PCX, elektrotechnické meranie, programovateľné automaty (PLC, automat Simatic S7 200), logické riadenie ovládacích a regulačných obvodov riadiacimi systémami (PCL, PLC), plán a konštrukcia pneumatikových a elektropneumatikových riadiacich systémov Festo - aj pre zamestnávateľov.

b) COVaP pre nábytkárstvo a drevárstvo pri SOŠ drevárskej, Filinského 7, Spišská Nová Ves pre skupinu odborov.

Aktuálna ponuka kurzov: projektovanie konštrukcie nábytku pomocou výpočtovej techniky, projektovanie konštrukcie stavebno-stolárskych výrobkov pomocou výpočtovej techniky, 2D projektovanie pomocou CAD, 3D projektovanie pomocou CAD, umeleckoremeselné tvarovanie dreva – slohová ornamentálna rezba, sústruženie dreva, opracovanie plošných dielcov z LDTD, opracovanie plošných dielcov dyhovaných, programovanie a obsluha CNC drevoobrábacích strojov.

c) COVaP pre automobilový priemysel pri SOŠ automobilovej , Moldavská cesta 2, Košice.

Aktuálna ponuka kurzov: opravy podvozkov – diagnostika, pruženie a tlmiče, brzdy, oprava prednej nápravy a riadenia, zadnej nápravy - diagnostika, tvrdé spájkovanie, mäkké spájkovanie, opravy plastov, zváranie, riadenie, rezanie, rezacia plameňová súprava, rovinanie karosérie, diagnostické merania akumulátorov, nastavovanie svetlometov (regloskop), diagnostika riadiacej jednotky motora, diagnostika – ABS pomocou diagnostického prístroja, ostatných riadiacich jednotiek pomocou diagnostického prístroja, motora pomocou analyzátoru výfukových plynov, alternátora a spúšťača pomocou testovacieho zariadenia, snímačov, funkčného modelu motora.

d) COVaP pre informačné a sieťové technológie pri Strednej odbornej škole, Ostrovského 1, Košice

Aktuálna ponuka kurzov: CISCO CCNA 1-4 Exploration, CISCO CCNA 1-4 Discovery, správa počítačovej siete, diagnostika a odstraňovanie porúch na počítačovej sieti, štrukturovaná kabeláž, Adobe Photoshop „spracovanie bitmapovej grafiky“, tvorba www stránok I. „zameranie na statické webové stránky“, tvorba www stránok II. „zameranie na dynamické webové stránky“, Adobe Illustrator „spracovanie vektorovej grafiky“, základy úpravy digitálnej fotografie v Adobe Photoshop, základy publikovania textu a obrázkov prostredníctvom webovej stránky, základy tvorby a spracovania digitálnej fotografie, konfigurácia a diagnostika PC, MS Office (MS Word, MS Excel, MS PowerPoint)

e) COVaP pre gastronómiu pri Strednej odbornej škole obchodu a služieb Michalovce

Aktuálna ponuka kurzov: steaky a iné špeciality, carving – vyrezávanie ovocia a zeleniny, baristický kurz, farby jesene – využitie zeleniny v kuchyni, ako chuti Maroko, turecká kuchyňa, sladké púšenie – príprava vianočných sladkostí, toskánska kuchyňa, barmanský kurz, dezerty a múčniky sveta, česká kuchyňa

f) Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre strojárstvo a elektrotechniku pri Technickej akadémii, Hviezdoslavova 6, Spišská Nová Ves

Škola pripravuje a realizuje vzdelávacie kurzy pre zamestnancov spoločnosti EMBRACO SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves. Kurzy už absolvovalo takmer dvetisíc zamestnancov. Vzdelávacie kurzy pre zamestnancov spoločnosti ANDRITZ, s.r.o. – člen skupiny Andritz, Spišská Nová Ves:, VIESSMANN, s.r.o., Spišská Nová Ves.

g) Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre kadernícke a kozmetické služby pri Strednej odbornej škole, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves

Odborné školenia Beauty Forum Trenčín, odborné školenie – STRIHY, nové trendy (Hair Care, Slovhair)

h) COVaP pre stavebníctvo pri Strednej odbornej škole technickej, Kukučínova 23, 040 01 Košice

Aktuálna ponuka kurzov: materiály a technológie firmy Wienerberger, materiály a technológie firmy Metrotile, materiály a technológie firmy Leier, materiály a technológie firmy Alcaplast, materiály a technológie BRAMAC, podlahové a solárne vykurovanie, maliarske techniky, zatepl'ovanie budov, obklady a dlažby.

Rekvalifikačných kurzov v odboroch murár, stolár, maliar, inštalatér, izolatér, strechár, klampiár a tesár sú v schvaľovanom konaní.

i) Centrum odborného vzdelávania pre hutníctvo a strojársku výrobu pri SOŠ Košice- Šaca

Aktuálna ponuka: tréningové centrum pre montáž a demontáž, zváracie pracovisko pre výučbu zvárania plameňom a rezanie kyslíkom, výučbu problematiky: hydraulika, pneumatika, elektropneumatika, robot, simulačné pracovisko, základy strojného obrábania – sústruženie, frézovanie, brúsenie, technická diagnostika, programovanie a práca na CNC strojoch, meranie v elektrotechnike – meracie zariadenie „LUKAS NÜLLE“, zvárací kurz Z-E 1, zvárací kurz Z-M 1, zvárací kurz Z-G 1, kurz „Mechatronika“.

j) COVaP pre elektrotechniku, informatiku a automatizáciu pri Strednej odbornej škole technickej, Partizánska 1, Michalovce

Aktuálna ponuka: skúšky odbornej spôsobilosti elektrotechnikov pre absolventov, skúšky ECDL, príprava na certifikačnú skúšku CCNA, príprava na certifikačné skúšky Microsoft, príprava na certifikačnú skúšku IT Essentials I, II, programy kontinuálneho vzdelávania (základy sieťovej infraštruktúry, interaktívne vzdelávacie technológie, e-learningový vzdelávací systém Moodle, minimum správcu školskej siete, programovanie robotov, programovanie PLC automatov, programovanie CNC strojov).

k) COVaP pre kreatívne odvetvia priemyslu, ako súčasť národného hospodárstva Kreatívna ekonomika je dôsledok synergie ľudskej tvorivosti, mobility, technologickej vyspelosti a záujmu človeka o humanizáciu spoločnosti, ktorá vytvára podmienky pre rastúcu schopnosť prijímať produkty, ktoré sú výsledkom tvorivej činnosti. Do kreatívneho sektoru patrí kreatívny priemysel (design, architektúra a reklama) a príbuzné oblasti (napr. vývoj softvéru, výroba hardvéru – PC, prehrávače, telefóny).

Pre zriadenie kreatívneho centra preto navrhujeme dve alternatívy. Jednou alternatívou je vybudovanie kreatívneho centra pre oblasť hospodárstva pri už existujúcom centre ako jedno oddelenie. Rozšírením COVaP dostaneme vyššiu kvalitu vzdelávania v rámci už existujúceho centra.

Druhá alternatíva je zriadenie nového samostatného centra pri strednej škole, na ktorej sa vzdelávajú žiaci v umeleckých odboroch zabezpečujúcich žiakov do oblastí reklamná tvorba, televízia, atď.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0166	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v stredných odborných školách na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	20	2013	40	KSK	ročne
R0159	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, školských hospodárstvach na celkovom počte žiakov stredných odborných škôl	%	0,15	2013	2	KSK	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 2.2.3

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie a modernizácia materiálo- technického vybavenia odborných pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných školách, centrách odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach a s tým súvisiace stavebné úpravy;
- obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia internátov a s tým súvisiace stavebné úpravy vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;

- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich okrem iného aj so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania a vybavenosťou pre širšiu komunitu centier odborného vzdelávania a prípravy;
- vytvorenie podnikateľského inkubátora⁷⁸ - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálno-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT;
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev vrátane internátov.

Oprávnení prijímatelia: zriaďovatelia stredných odborných škôl

Cieľové skupiny: žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, účastníci celoživotného vzdelávania

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0226	Počet podporených materských škôl	Počet	N/A	N/A	10	ITMS	ročne
O0227	Počet podporených základných škôl	Počet	N/A	N/A	17	ITMS	ročne
O0228	Počet podporených učební	Počet	N/A	N/A	20	ITMS	ročne
O0147	Počet podporených COVP	Počet	N/A	N/A	2	ITMS	ročne
O0229	Počet podporených SOŠ, ŠH, SPV, SOP (nie COVP)	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
O0148	Počet vytvorených podnikateľských inkubátorov pri COVP	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
C035	Kapacita podporenej školskej infraštruktúry	Osoba	N/A	N/A	6200	ITMS	ročne
C0032	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	N/A	N/A	1 300 000	ITMS	ročne
O0253	Počet renovovaných verejných budov	Počet	N/A	N/A	5	ITMS	ročne
O0223	Počet nových verejných budov	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne
O0224	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	N/A	N/A	7 000	ITMS	ročne
O0225	Podlahová plocha nových verejných budov	m ²	N/A	N/A	1 000	ITMS	ročne
C0034	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekvív. CO ₂	N/A	N/A	340	ITMS	ročne
C0039	Nové alebo renovované verejné alebo obchodné budovy na území mestského rozvoja	m ²	N/A	N/A	10 000	ITMS	ročne

3.4. Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

Investičná priorita č. 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Špecifický cieľ č. 4.2.1. Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Špecifický cieľ je zameraný na podporu aktivít, ktoré vedú k zníženiu znečistenia podzemných a povrchových vôd v dôsledku nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd a k zvýšeniu počtu obyvateľov zásobovaných kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0120	Počet obyvateľov napojených na systém odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd	%	61,5	2013	65,0	ŠÚ SR	ročne
R0003	Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	%	81,2	2013	85,0	ŠÚ SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 4.2.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje, ktoré sú predmetom podpory v rámci OPKŽP;
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach;
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS;
- budovanie verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií do 2 000 EO s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový;
- rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu;
- intenzifikácia (v limitovaných prípadoch vedúca k rozšíreniu kapacity) existujúcich vodárenských zdrojov so zohľadnením kvantitatívneho stavu daného vodného útvaru pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na jeho kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu;

- budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd a to v limitovaných prípadoch, keď nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich bilančnom dosahu.

Oprávnení prijímatelia: verejný sektor (obce, združenia obcí), vlastníci verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií

Cieľové skupiny: obyvatelia SR a ďalšie subjekty (t.j. odberatelia pitnej vody) a producenti komunálnych odpadových vôd pôsobiaci na území Košického kraja.

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
C019	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd	EO	N/A	N/A	1 000	ITMS	ročne
C018	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody	Osoby	N/A	N/A	900	ITMS	ročne

Obce, ktoré nie sú oprávneným prijímateľom finančnej pomoci z IROP, majú možnosť sa uchádzať o finančnú podporu v rámci OPKŽP Špecifický cieľ 1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ a Špecifický cieľ 1.2.2 Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi. Podrobnejšie informácie ku uvedeným špecifickým cieľom sú dostupné v OPKŽP.

Aktivity špecifického cieľa č. 1.2.1 z OPKŽP

A. Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ

- výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí v aglomeráciách nad 10 000 EO, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách nad 10 000 EO;
- výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí v aglomeráciách od 2 000 - 10 000 EO, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách od 2 000 - 10 000 EO;
- v aglomeráciách do 2 000 EO výstavba čistiarní odpadových vôd v prípadoch, ak už je vybudovaná stoková sieť min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie.

Prioritou v rámci tejto aktivity bude zabezpečenie súladu s požiadavkami smernice 91/271/EHS podľa veľkostných kategórií aglomerácií, a to nasledovne:

1. aglomerácie nad 10 000 EO,
2. aglomerácie 5 000 – 10 000 EO,
3. aglomerácie 2 000 – 5 000 EO, a to v prípadoch, v ktorých odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd nie je v súlade s požiadavkami smernice 91/271/EHS.

B. Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový

- výstavbu stokovej siete a čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd a ktoré smerujú k zamedzeniu ohrozenia kvality a kvantity podzemných vôd tak, aby nebolo ohrozené ich využívanie.
- Finančná pomoc sa nevzťahuje na prípady, ak ide o vybudovanie čistiarní odpadových vôd za predpokladu existencie stokovej siete (vybudovaná min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie), tak ako je definovaná v aktivite A.

Aktivity špecifického cieľa č. 1.2.2 z OPKŽP

A. Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov

- intenzifikácia a modernizácia existujúcich úpravní povrchových vôd za účelom zabezpečenia bezpečnej pitnej vody so zameraním najmä na riešenie problémov s eutrofizáciou vôd, arzénom, antimónom, mikrobiológiou a biológiou;
- výstavba a rozšírenie obecných verejných vodovodov bude podporovaná len v prípadoch súbežnej výstavby verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice 91/271/EHS.

Investičná priorita č. 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Investície do zelenej infraštruktúry sú významné z hospodárskeho hľadiska ako zachovanie schopnosti prírody poskytovať úžitky tzv. ekosystémové služby. Ekosystémové služby sú prínosy, ktoré ľudia získavajú od ekosystémov a majú vplyv na prosperitu a životnú úroveň. Medzi ľuďmi a ekosystémami existujú vzájomné väzby a vzťahy.

Špecifický cieľ č. 4.3.1. Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Adaptačné opatrenia v urbanizovanom prostredí sú podmienkou kvality života v meniacej sa klíme. Vhodnými mechanizmami sa dosiahne zvýšenie odolnosti sídelného prostredia na negatívne dopady zmeny klímy (napr. prostredníctvom zníženia efektu mestských teplotných ostrovov, apod.), zvýšenie odolnosti sídiel na očakávané výzvy ďalšieho rozvoja spoločnosti (prostredníctvom ochrany prírody a krajiny, apod.) a poskytnutie potrebných informácií a nástrojov, ktoré uľahčia celý proces rozhodovania a riadenia sídla.

Merateľné ukazovatele výsledku:

ID	Názov ukazovateľa	Merná Jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
R0105	Podiel zelenej infraštruktúry na celkovej rozlohe miest	%	3,0	2014	3,1	MPRV SR	ročne

Aktivity a opatrenia špecifického cieľa č. 4.3.1

Cieľ bude dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene

Oprávnení prijímatelia: obce, KSK, MVO a občianske združenia

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí Košického kraja

Zvolená územná investičná jednotka: Košický kraj

Merateľné ukazovatele výstupu:

ID	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
			M	Ž	Spolu		
O0155	Počet vybudovaných prvkov zelenej infraštruktúry	Počet	N/A	N/A	10	ITMS	ročne
O0157	Kapacita na zadržanie dažďovej vody v sídlach	m ³	N/A	N/A	8 000	ITMS	ročne
C038	Vytvorené alebo obnovené otvorené priestranstvá v mestských oblastiach	m ²	N/A	N/A	15 000	ITMS	ročne
O0256	Revitalizované otvorené priestranstvá vnútroblokov mimo UMR	m ²	N/A	N/A	30 000	ITMS	ročne
O0239	Počet zavedených opatrení na zníženie hluku	Počet	N/A	N/A	1	ITMS	ročne

Obce, ktoré nie sú oprávneným prijímateľom finančnej pomoci z IROP, majú možnosť sa uchádzať o finančnú podporu v rámci OPKŽP Špecifický cieľ 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality a Špecifický cieľ 1.4.2 Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou). Podrobnejšie informácie k uvedeným špecifickým cieľom sú dostupné v OPKŽP.

Aktivity špecifického cieľa č. 1.4.1 z OPKŽP

A. Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe

- inštalovanie a modernizácia technológií na znižovanie emisií znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia, najmä odlučovacích zariadení a iných koncových technológií (napr. tkanivové filtre, elektrostatické odlučovače a pod.),
- opatrenia týkajúce sa zmien technologických postupov za účelom zníženia emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia,
- projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami vrátane modernizácie vykurovacích systémov, ktoré zahŕňajú zmenu palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie⁹². Podporené budú len projekty náhrady spaľovacích zariadení ako zdrojov znečisťovania ovzdušia, a to v takých prípadoch, kedy nie je z hľadiska energetickej efektívnosti relevantné realizovať aj iné opatrenia na zvyšovanie energetickej efektívnosti budov.

Projekty zmeny palivovej základne prostredníctvom prechodu z uhlia na zemný plyn budú oprávnené na podporu výlučne v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia.

- B. Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania
- C. Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia

Aktivity špecifického cieľa č. 1.4.2 z OPKŽP

A. Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)

- realizácia prieskumu prioritných environmentálnych záťaží, vrátane vypracovania analýzy rizika znečisteného územia,
- v prípade náročnejšej alebo rozsiahlejšej sanácie zabezpečenie vypracovania prípravnej štúdie sanácie environmentálnej záťaže,
- zabezpečenie realizácie sanačných prác v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci subjektom zúčastňujúcim sa hospodárskej súťaže,
- zabezpečenie monitorovania environmentálnych záťaží,,
- priebežná aktualizácia Informačného systému environmentálnych záťaží.

B. Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží

3.5 Prioritná os č. 5: Udržateľný mestský rozvoj funkčnej oblasti mesta Košice

Stratégia UMR mesta Košice tvorí samostatnú časť.

IV. VYKONÁVACIA ČASŤ

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie RIÚS

Úlohy subjektov zapojených do prípravy a realizácie RIÚS/IÚS UMR definuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020 a nadväzne stanovuje §15 zákona o EŠIF. Z hľadiska štruktúry IROP sú popísané v Integrovanom regionálnom programe a uznesení vlády SR č. 232 zo 14. mája 2014. Určenie subjektov a ich úloh zohľadňuje princíp partnerstva v zmysle čl. 5 všeobecného nariadenia, Etický kódex správania pre partnerstvo a princíp zodpovednosti riadiaceho orgánu za realizáciu a riadenie programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia v zmysle čl. 125 všeobecného nariadenia.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky:

- z pozície Riadiaceho orgánu pre IROP plní úlohy v súlade s čl. 125 všeobecného nariadenia,
- vo vzťahu k RIÚS v zmysle §15, bod (1) zákona o EŠIF plní nasledovné úlohy:
  - koordinuje a metodicky usmerňuje prípravu a implementáciu RIÚS a IÚS;
  - zriaďuje v súlade s princípom partnerstva radu partnerstva pre každú RIÚS a IÚS alebo spoločnú radu partnerstva;
  - schvaľuje stratégie na základe stanoviska rady partnerstva z hľadiska ich súladu s IROP.

Samosprávny kraj:

- v zmysle §15, bod (3) zákona o EŠIF zabezpečuje prípravu a implementáciu RIÚS v súlade s princípom partnerstva. Z hľadiska prípravy RIÚS na úrovni NUTS 3 organizačno-technické zabezpečenie, koordináciu zapojených subjektov, zabezpečenie vypracovania a predkladania dokumentov, monitorovanie a hodnotenie RIÚS, komunikáciu s RO pre IROP zabezpečuje **koordinátor pre RIÚS**.
- v rámci funkčnej štruktúry IROP plní úlohy **sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom** (ďalej iba „SO“) na základe písomnej zmluvy uzavretej s RO pre IROP v súlade s čl. 123 ods. 6 všeobecného nariadenia).

Spôsob vzájomnej spolupráce koordinátora RIÚS a koordinátora pre UMR je nasledovný:

- výmena informácií pri príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení stratégie,
- operatívne a pravidelné stretnutia.

Rada Partnerstva pre RIÚS – je inštitucionalizovanou formou Partnerstva pre RIÚS a združuje orgány regionálnej samosprávy (vyššie územné celky), miestnej samosprávy (mestá a obce), štátnej správy, miestne iniciatívy a ďalších sociálno-ekonomických partnerov (podnikateľský sektor, záujmové združenia, tretí sektor) pôsobiacich na danom území a relevantných pre konkrétnu RIÚS/stratégiu UMR z hľadiska zákonom stanovených právomocí, vecnej alebo odbornej a územnej príslušnosti. V zmysle §15, bod (2) zákona o EŠIF sa spolupodieľa na príprave, schvaľovaní a implementácii RIÚS. Postavenie, zloženie a úlohy rady partnerstva upravuje jej štatút, ktorý v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia vydáva MPRV SR.

4.2 Indikatívny časový harmonogram realizácie RIÚS

Časový harmonogram bude upresnený po zverejnení výziev jednotlivých špecifických cieľov.

	ROK										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Spolu
Názov špecifického cieľa 1		mil. €									mil. €
Názov špecifického cieľa 2			mil. €				mil. €			mil. €	mil. €
Názov špecifického cieľa n				mil. €	mil. €						mil. €

4.3 Indikatívny finančný plán realizácie RIÚS

Súčasťou Dohody o spolupráci medzi Košickým samosprávnym krajom a mestom Košice zo dňa 02.10.2014 (Príloha č. 2) bola aj dohoda o prerozdelení alokácií finančných prostriedkov medzi RIÚS Košického kraja a IÚS UMR Košice. Kritériom prerozdelenia finančných zdrojov je počet obyvateľov pripadajúci na mestské funkčné územie mesta Košice v pomere k celkovému počtu obyvateľov územia Košického kraja, podľa čoho na UMR pripadne 35% alokovaných finančných prostriedkov z prostriedkov určených pre RIÚS Košického kraja. Na realizáciu RIÚS Košického kraja tak pripadne suma 106,9 mil. EUR z celkovej sumy 164,5 mil. EUR. V rámci dohody bolo pre UMR Košice z tejto sumy vyčlenených ešte 2,7 mil. EUR na stredné školy na území mesta Košice, zostatková regionálna alokácia pre RIÚS Košického kraja je teda 104,2 mil. EUR.

Návrh alokácií v rámci špecifických cieľov RIÚS

	REGIONÁLNA ALOKÁCIA				Zdroje MIMO regionálnej alokácie				SPOLU
	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	
Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji	60 927 720 €	7 167 967 €	3 583 984 €	71 679 671 €					71 679 671 €
Špecifický cieľ č. 1.1.1. Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy	36 550 000 €	4 300 000 €	2 150 000 €	43 000 000 €					43 000 000 €
Špecifický cieľ č. 1.2.1. Zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy	15 215 000 €	1 790 000 €	895 000 €	17 900 000 €					17 900 000 €
Špecifický cieľ č. 1.2.2. Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte	9 162 720 €	1 077 967 €	538 984 €	10 779 671 €					10 779 671 €
Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	16 427 512 €	1 932 648 €	966 325 €	19 326 485 €	12 790 800 €	1 504 800 €	752 400 €	15 048 000 €	34 374 485 €
Špecifický cieľ č. 2.1.1. Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú (poskytovanú na komunitnej úrovni)	7 395 000 €	870 000 €	435 000 €	8 700 000 €					8 700 000 €
Špecifický cieľ č. 2.1.2. Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti					12 790 800 €	1 504 800 €	752 400 €	15 048 000 €	15 048 000 €

	REGIONÁLNA ALOKÁCIA				Zdroje MIMO regionálnej alokácie				SPOLU
	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	ERDF 85%	ŠR 10%	VZ 5%	COV	
Špecifický cieľ č. 2.2.1. Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl	4 317 910 €	507 989 €	253 995 €	5 079 894 €					5 079 894 €
Špecifický cieľ č. 2.2.2. Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	1 854 964 €	218 231 €	109 116 €	2 182 311 €					2 182 311 €
Špecifický cieľ č. 2.2.3. Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na odbornom výcviku	2 859 638 €	336 428 €	168 214 €	3 364 280 €					3 364 280 €
Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	11 226 732 €	1 320 792 €	660 396 €	13 207 920 €					13 207 920 €
Špecifický cieľ č. 4.2.1. Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívnej likvidácie odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie	7 795 012 €	917 060 €	458 530 €	9 170 602 €					9 170 602 €
Špecifický cieľ č. 4.3.1. Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania	3 431 720 €	403 732 €	201 866 €	4 037 318 €					4 037 318 €
SPOLU	88 581 964 €	10 421 407 €	5 210 705 €	104 214 076 €	12 790 800 €	1 504 800 €	752 400 €	15 048 000 €	119 262 076 €

4.4 Zásobník projektových zámerov

Zoznam projektových zámerov tvorí samostatnú prílohu č. 6, v rámci ktorej sú zábery rozdelené na oprávnené a neoprávnené podľa IROP vo funkčnom území KSK, zábery obcí nad 2000 EO spadajúcich pod OP KŽP a zábery vo funkčnom území mesta Košice.

4.5 Monitorovanie realizácie RIÚS

Monitorovanie ako nástroj riadenia štrukturálnych fondov je pravidelná činnosť zameraná na sledovanie plnenia stanovených cieľov na jednotlivých úrovniach implementácie prostredníctvom systematického zberu a vyhodnocovania údajov a informácií. Monitorovanie pokroku v dosahovaní cieľov a plnení výkonnostného rámca sa vykonáva prostredníctvom merateľných ukazovateľov na všetkých úrovniach riadenia. Monitorovanie IROP, vrátane RIÚS a stratégie UMR, sa vykonáva v súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov na programové obdobie 2014-2020.

Monitorovanie je v podmienkach implementácie stratégií vykonávané SORO na základe **metodického usmernenia RO pre IROP** definujúceho úlohy a výstupy potrebné na zabezpečenie komplexného pohľadu realizácie IROP.

Metodické usmernenie zohľadní zabezpečenie, okrem iného, podkladov do výročných, záverečnej správy o vykonávaní IROP, výhľadového plánu implementácie IROP a informácie o realizácii IROP.

Monitorovanie RIÚS ako celku zabezpečuje zodpovedajúce SORO, ktoré zodpovedá za monitorovanie stratégie RIÚS a IÚS UMR ako súčasti RIÚS.

SORO predkladá podklady za RIÚS, vrátane stratégie UMR na základe žiadosti RO pre IROP (okrem vyššie uvedených napr. aj do správy o stave implementácie štrukturálnych fondov a pod.).

V prípade výročnej alebo záverečnej správy sú podklady týkajúce sa zodpovedajúceho RIÚS, vrátane stratégie UMR predmetom schvaľovania Radou Partnerstva. Predloženie tejto správy Rade Partnerstva zabezpečuje koordinátor RIÚS. Správu následne predkladá riadiacemu orgánu SORO, v termíne do 31. marca príslušného roka.

4.6 Hodnotenie realizácie RIÚS

Hodnotenie štrukturálnych fondov je kvalitatívnym nástrojom riadenia a prostriedkom prispievajúcim k zvýšeniu kvality, efektívnosti a účinnosti realizovania operačného programu. Jeho cieľom je zlepšiť kvalitu programovania a implementácie štrukturálnych fondov, zhodnotiť relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a dopad opatrení operačného programu.

Hodnotenie (predbežné, priebežné i následné) je realizované v súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov na programové obdobie 2014-2020. Pre RIÚS – ako implementačný nástroj IROP – je relevantné primárne priebežné hodnotenie. Za zabezpečenie hodnotenia IROP zodpovedá RO pre IROP. Pri príprave Plánu hodnotení IROP na programové obdobie 2014-2020, plánov hodnotení IROP na príslušný kalendárny rok, príp. ad hoc hodnotení RO pre IROP spolupracuje s koordinátormi RIÚS resp. stratégií UMR a SORO.

Koordinátor RIÚS informuje Radu Partnerstva o schválení plánov hodnotení a záverečných hodnotiacich správach.

Podporným prvom zvyšujúcim kvalitu hodnotení počas implementácie bude pracovná skupina RO pre IROP pre hodnotenie za účasti všetkých SORO. Vznik, činnosť, úlohy, výstupy budú predmetom štatútu tejto pracovnej skupiny.

V. PRÍLOHY

Povinné prílohy:

Príloha č. 1 Stručná charakteristika územia Košického kraja

- Zoznam použitých východiskových dokumentov,
- Zoznam subjektov tvoriacich širšie Partnerstvo (pokiaľ nie je totožné s Radou Partnerstva pre RIÚS),
- Zoznam členov Rady Partnerstva pre RIÚS,
- Zoznam subjektov tvoriacich územie funkčnej mestskej oblasti pre realizáciu opatrení udržateľného mestského rozvoja
- Zoznam a zloženie odborných poradných skupín a pod.

Ďalšie prílohy:

Príloha č. 2 Dohoda o spolupráci

Príloha č. 3 Plán rozvoja a modernizácie ciest II. a III. triedy na území Košického samosprávneho kraja „Regionálny MASTER PLÁN“

Príloha č. 4 Analýza železničných tratí v Košickom kraji

Príloha č. 5 Ústavná zdravotná starostlivosť v Košickom kraji

Príloha č. 6 Zoznam projektových zámerov

Zoznam skratiek:

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
CIZS	Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti
CKO	Centrálny koordinačný orgán
COVP	Centrum odborného vzdelávania a prípravy
DI	Deinštitucionalizácia
DSS	Domov sociálnych služieb
IKT	Informačné a telekomunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ITMS	Informačno technologický monitorovací systém
IÚJ	Investičná územná jednotka
IÚS UMR	Integrovaná územná stratégia Udržateľného mestského rozvoja
KSK	Košický samosprávny kraj
KURS	Koncepciou územného rozvoja Slovenska
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MSP	Malí a strední podnikatelia
MVO	Mimovládna organizácia
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
NFP	Nenávratný finančný prostriedok
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
OPD	Operačný program Doprava
OPII	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OPKŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
ROP	Regionálny operačný program
SPOD a SK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR
VOD	Verejná osobná doprava
ZMO	Združenie miest a obcí (regionálne zastúpenia)